

SORANI

<p>Preparing for Baptism CBM 2012 Sorani</p>	<p>ناماده کاری بو له ناو هه لکیشان (غۆسل گرتن)</p>
<p>Introduction</p> <p>The only way to become a true Christian is to believe and be baptised into Christ (Galatians 3:27). But before we can be baptised we must understand and believe the teaching of the Bible (Acts 8:12).</p>	<p>پیشه کی</p> <p>ته نیا ریگای بون به مهسیحی کی راسته قینه ،بروا پیبون و له ناوهه لکیشان له مهسیح دایه. (گه لاتیا ۳:۲۷) به لام له پیش له ناو هه لکیشان دا،ئیمه ده بیت له ناموزگاریکانی کتیبی پیروز تی بگین و بروا پیبنین. (کردار ۸:۱۲)</p>
<p>1- The Bible</p> <p>1.1 What is the Bible?</p> <p>There is no other book in the world like the Bible, because:</p> <p>a) It is the word of God and His message to men and women (Hebrews 1:1-2; 2 Timothy 3:16-17).</p> <p>b) It is the only book that gives us true knowledge about God, the Lord Jesus Christ and salvation (Hebrews 1:1-2; Psalm 138:2; 2 Timothy 3:16; Psalm 119:160).</p> <p>c) It was written by men who were guided by the Holy Spirit of God (2 Peter 1:21; 1 Peter 1:11).</p> <p>d) It promises eternal life to all who believe and obey its teaching (John 17:3; Romans 2:7; 2 Peter 1:11).</p>	<p>۱-کتیبی پیروز</p> <p>۱-۱) کتیبی پیروز چی؟</p> <p>هیچ کتیب یک له دۆنیا دا وهک کتیبی پیروز نابینیه چونکه:</p> <p>۱. ئەو وشهکانی خۆدایه وپهیمای ئەوه بو پیاوان وژنان. (عیبرانیهکان ۱:۱-۲، دووم تیمۆساوس ۱۶: ۳-۱۷)</p> <p>ب. ته نیا کتیبه که که زانیاریمان سهبارت بهخۆدا وگهوه مان عیسای مهسیح ورزگار کردن به مه ئە دات. (عیبرانیهکان ۱: ۱-۲، زهبرورهکان ۲: ۱۳۸، دووم تیمۆساوس ۳: ۱۶، زهبرورهکان ۱۱۹: ۱۶۰)</p> <p>پ. ئەو کتیبه به دهست پیاوانیک نوسراوه که له لایان روحی پاکی خۆدا ئاراسته کراوه. (یهکهه پەترۆس ۱: ۲۱)</p> <p>ت. ئەو بهئینی ژیانیکی ههمیشهیی به ههمو ئەو کهسانه دهدات که بروا پیبنین وگوون رابگرن به ناموزگاریکانی. (یۆهنا ۱۷: ۳، رۆما ۲: ۷، دووهم پەترۆس ۱: ۱)</p>

<p>1.2 How can we best understand the Bible's message?</p> <p>a) To understand and believe its message, we need to read the Bible regularly beginning with a prayer for God's blessing on our reading (1 Timothy 4:13; Psalm 119:103-105; Jeremiah 15:16).</p> <p>b) The Bible itself is its best interpreter. Some parts of the Bible help us to understand other parts (Luke 24:25-27; 1 Corinthians 2:13).</p>	<p>١-٢) چاكترين شيواز بو تيگيشتن له پهيامي كتيبى پيروز چي؟</p> <p>١. بو تيگيشتن وبروا پيهينان بهم كتيبى پيروزه، ئهمه به شيوه ريكوپيٽك دهبه بيخينينه و سوپاسى خودا بو خيندنه وهكانمان پكهين. (يهكهم تيموساوس ٤:١٣، زهبورهكان ١١٩: ١٠٣-١٠٥، يهرميا ١٦:١٥)</p> <p>ب. كتيبى پيروز به تهنيايى، باشترين پي شانده ره، ههئدى بهش له كتيبى پيروز ئيمه يارمه تى دههات، باشتترله بهشه كاني تر تى بگه ين. (لوقا ٢٤: ٢٥-٢٧، يهكهم كورنيسوس ٢:١٣)</p>
<p>2 - God</p>	<p>خودا.</p>

2.1 What does the Bible teach about God?

- a) He is the only true God (Isaiah 44:8; 45:5; Exodus 20:3; Ephesians 4:6).
- b) God is Spirit (John 4:24).
- c) God is the Creator of all things (Genesis 1:1; Isaiah 45:18).
- d) God controls all things, and knows all things, even our thoughts (Isaiah 45:7; Psalm 139:1-12).
- e) There is only ONE God (Deuteronomy 6:4; Malachi 2:10; Mark 12:29 1 Corinthians 8:6).
- f) God is holy and true (Exodus 15:11; Isaiah 6:3; Psalm 19:9).
- g) God is kind and merciful (Exodus 34:6; Romans 2:4; Psalm 103:8-14).
- h) God is just and will punish the wicked (Deuteronomy 32:4; Psalm 145:20; Romans 1:18).
- i) God has a plan for the future of the earth and the human race (Numbers 14:21; Isaiah 45:18; Revelation 21:4).
- j) God is the Father of the Lord Jesus Christ (Matthew 3:17; Luke 1:31-35; Hebrews 1:2-5; 1 Peter 1:3).

- ۱-۲) کتیبی پیروز سه بارهت به خۇدا چه مان فیر نهکات؟
 ۱. خۇدا تعنیا و راسته قینهیه. (دەرچوون ۲۰:۳، نیشایا ۴۴:۸، ۴۴:۴۵، ئەفەسسۆس ۴:۶)
 ۲. خۇدا ږوچه. (یوحنا ۴:۲۴)
 ۳. خۇدا دروستکمری تهواوی شتهکانه. (پیدابوون ۱:۱، نیشایا ۴۵:۱۸)
 ۴. خۇدا همو شتهکان دهرانه وچاودیری هموشتهکان دهکات و همتا بیرۆکهکانی نیمه. (نیشایا ۴۵:۷، زهبورمهکان ۱۳۹:۱-۱۲)
 ۵. ج. ته نیا یهک خۇدا
 ۶. هیه. (دواوتار ۴:۶، مه لافی ۲:۱۰، مهرقوس ۱۲:۲۹، یهکم کورنسسۆس ۸:۶)
 ۷. خۇدا پاک و مؤقدهسه. (دەرچوون ۱۱:۱۵، نیشایا ۳:۶، زهبورمهکان ۱۹:۹)
 ۸. خ. خۇدا میهرهبان و بهرحمه. (دەرچوون ۶:۳۴، رۆما ۲:۴، زهبورمهکان ۱۰۳:۸-۱۴)
 ۹. خ. خۇدا عادلله و سزای خرابی کان ده
 ۱۰. دات. (دواوتار ۳۲:۴، زهبورمهکان ۱۴۵:۲۰، رۆما ۱۸-۱)
 ۱۱. د. خۇدا بو داهاتوی زهوی و نهتهوی مروّف نهخشهی هیه. (سهرژمیری ۱۴:۲۱، نیشایا ۴۵:۱۸، ناشکراکردن ۲۱:۴)
 ۱۲. ر. خۇدا، باوکی گهره مان عیسای مه سیح ه. (مهتا ۱۷:۳، لوقا ۱:۳۱-۳۵، عبیرانیهکان ۱:۲-۵، یهکم پترۆس ۱:۳)
 ۱۳. عبیرانیهکان ۱:۲-۵، یهکم پترۆس ۱:۳

3 Man

۳. مروف

3.1 How was man made?

Man was created, both male and female, 'in the image of God' (Genesis 1:27). God formed the first man from the dust of the ground. God breathed life into him, and he became a living being (Genesis 2:7). Woman was created as a helper from the side of Adam (Genesis 2:18).

- ۱-۳) مروف چون دروست کردرا؟
 خۇدا مروفی به وینه ی خوی، هم ژن و هم پیانو ساز کرد. (پیدابوون ۱:۲۷) خۇدا یهکم مروفی له خولی زهوی پیکهینا. خۇدا ههناسه ی ژیانی به مروف دا و نهو زیندو بووه. (پیدابوون ۲:۷) ژن وک یارمتهی دهریک لهتهنیشته نادهم ساز کردرا. (پیدابوون ۲:۱۸)

<p>3.2 Does the Bible support the theory that man evolved from animals?</p> <p>No. The Bible shows that God created the first man, Adam, and the first woman, Eve and that all other men and women are descended from them (Genesis 1:28; 3:20; Matthew 19:4; Romans 5:12).</p>	<p>۲-۳) نایا کتیبی پیروز پشتگری له تیوری گهشه‌دانی مروّف له ناژهل دهکات؟</p> <p>نهخیر. کتیبی پیروز بهمه نیشان دهدات که خؤدا بهکهم پیاؤ (نادهم) ویه کهم ژنی (حصوا) ساز کرد و دواتر پیاؤان وژنانی تر لهوان را زیاد بؤن. (پهیدابوون ۱:۳، ۲۰:۲۸، مهنا ۱۹:۴، رؤما ۵:۱۲)</p>
<p>3.3 How does the Bible explain the fact that all men die?</p> <p>Adam rebelled against God. As his punishment God sentenced him to death (Genesis 3:1-19). This curse of death has been passed down from Adam to us, because we are descendants of Adam, and through him, we are naturally rebellious against God (Romans 3:9-10; Jeremiah 17:9; Mark 7:21-23; Romans 5:12).</p>	<p>۳-۳) کتیبی پیروز سه‌بارت به مردنی مروّف چه روون کاریکی هیه؟</p> <p>روون ده کاتهوه نادم بهرامبر به خؤدا یاخی بو. بهم هویه وه خؤدا توشی مردنی کرد. (پهیدابوون ۳:۱-۱۹) ئیمهش به هوی وهی که نهتهوهی لهوانین سروشتیانه توشی سه‌رکیشی بهرامبر بهخؤدا ده‌بین. (رؤما ۳:۹-۱۰، یسر میا ۱۷:۹، مه‌رقوس ۷:۲۱، رؤما ۵:۱۲)</p>
<p>3.4 What is sin?</p> <p>Sin is 'missing the mark', that is, failing to obey and love God. We sin every time we break one of God's commandments. It is still sin, even if we do not realise that we are sinning (1 John 3:4; Leviticus 4:27, James 4:17).</p>	<p>۴-۳) گؤناه چی؟</p> <p>گؤناه نه گیشتن به نامانجه. کهواتا به مانای سه‌رکیشی له خؤدا و خوشه ویستی نهوه. ئیمه هرکات له فرمانی خؤدا سه‌رکیشی پکین گؤناهمان کردو و هموکات گؤناه‌کاریم. (بهکهم یوحنا ۳:۴، لئیفیه‌کان ۴:۲۷، یاقوب ۴:۱۷)</p>
<p>3.5 What is death?</p> <p>Death is the punishment for sin (Genesis 2:17; Romans 6:23; Ezekiel 18:4).</p>	<p>۵-مه‌ردن چی؟</p> <p>مه‌ردن سه‌زای گؤناهه. (پهیدابوون ۲:۱۷، رؤما ۶:۲۳، حزقیال ۱۸:۴)</p>

<p style="text-align: center;">3.6 What happens to people when they die?</p> <p>When people die they cease to exist. Dead people are not able to think, or do anything, or feel anything. They are unconscious as if in a deep dreamless sleep (Psalm 6:5; 49:12,14,20; 146:3-4; Ecclesiastes 9:5-6; John 11:11-14).</p>	<p>٦-دوای مه رډن چی بو مروّف روی دهدات؟ کاتیک مروّفیک نهمره یونی وی رادوسته. نهم مروّفانهی که دهمرن ناتوانن بیر بکنوه، نیشیک نهمجام دن و ههستیکیان هه به نهموان توشی خهویکی قورس و ناانگا دهبین. (زهیوور مکان ٥:٦، ٤٩:١٢، ٤٩:١٤-٢٠، ١٤٦:٤-٣، ژیدمندی ٩:٥-٦، یوحنا ١١:١١-٤)</p>
<p style="text-align: center;">3.7 Will my soul live on after my body has died?</p> <p>No. The Bible does not mention an 'immortal soul'. It uses the word 'soul' for anything living, whether man, animal, bird, fish or insects. The Bible teaches that souls can and will die (Ezekiel 18:4,20; Psalm 89:48).</p>	<p>٧) نایا روّهی من دوای مردنی جهسته، زیندویه؟ نهخیر، کتیبی پیروز به زیندو مانی روّح دوای مردنی جهسته ناماژهی نهکردو. نهم بو وشهی روّح تعنیا ناماژهی به ههرشتیک که زیندویه نهکات مروّف، گیانه و مر، پهلهوهر، ماسی، ههشهرات. کتیبی پیروز پهمان نهملی که روّح دهتوانه بمره. (حزقییل ١٨:٤-٢٠، زهیوور مکان ٨٩:٤٨)</p>
<p style="text-align: center;">3.8 Is there any hope at all for us beyond this present life?</p> <p>Yes, but <i>only</i> in Jesus Christ. He has overcome both sin and death. When he comes again to the earth, the dead will be raised to life and judged. Those who have been faithful to him will be blessed with eternal life in his kingdom (2 Timothy 1:10; 1 Corinthians 15:21-23; Daniel 12:2; John 5:28,29; Matthew 25:31-34). <i>(You will find more about this in Section 12)</i></p>	<p>٣-٨) نایا هیچ هیوایک بو دوای ژییانی نیستای مه هیه؟ بهلی، بهلام تعنیا ده عیسای مهسیح دا. نهم بهسرگوناح و مردن زال بو. کاتیک که نهم بگریتوه بوسهر نهرز، مردوکان ههلدستینوه و نهم دادوهریان نهکات و نهمکهسانه که خاوهن باوهر به نهمون بهر مکت دهرین و ژییانیک ههمیشهیی له پاشایه تی نهمودا دهیانیت. (دووم تیموساوس ١٠:١، یهکهم کورنوسوس ١٥:٢٣-٢١، دانیال ١٢:٢، ٥:٢٨-٢٩، مهتاوس ٣١:٣٤)</p>
<p style="text-align: center;">4 - Hell</p>	<p style="text-align: right;">٤- جه هه نهم</p>

<p style="text-align: center;">5 - Jesus Christ - the Saviour</p>	<p style="text-align: center;">۵- عيسای مهسيح رزگار کهر</p>
<p style="text-align: center;">5.1 Who is Jesus Christ?</p> <p>a) Jesus Christ is the only begotten Son of God. He had no human father, but was conceived when the power of God, called the Holy Spirit, worked a miracle on his mother Mary, who was a virgin (Luke 1:32,35; Matthew 1:20-25; 3:17; John 1:49; 10:36).</p> <p>b) He was, nevertheless, a human being, the son of Mary, descended from Adam. He grew up, hungered, thirsted, wept, was tempted, suffered and died like any other human being (Hebrews 2:17; Isaiah 53:3; John 11:35; 19:33).</p>	<p style="text-align: center;">۱-۵ عيسای مهسيح کتیه؟</p> <p>الف) عيسای مهسيح تاکه کوری خودایه. نهی هیچ باوکتیکی دونیایی نهبوو و نههمش موعجیز میهک بوو که له لایهن رۆحی پیروز موه نیردرا بۆ مریه می پاک دداوین.</p> <p>(لوقا: ۱:۳۲-۳۵، ممتا: ۱:۲۰-۲۵، ۳:۱۷، یوحنا ۱:۳۶، ۱۰:۳۲) ب) نایه م و هسغانه وه نهی که سیک بوو له نهته وهی نادم و وه کوو هه ر تاکیک جهسته می گه وره ده بوو، ههسته به برسیه تهی ده کردوو تینوی ده بوو. ده گریا، بزر ده بوو، دوو دل ده بوو، و وه کوو هه ر تاکیک مرد.</p>
<p style="text-align: center;">5.2 What was the purpose of Jesus, the Son of God?</p> <p>b) To die for us (John 10:11,15; Acts 2:23).</p> <p>c) To bring us back to God (Ephesians 2:16; Romans 5:10; John 14:6).</p> <p>d) To reveal his Father, Almighty God, to the world in a way that men could understand (John 1:18; 12:45; 14:9; 17:6,26).</p> <p>e) To show the glorious qualities of his Father — holiness, righteousness, grace, truth and love (John 1:14-17; Romans 3:24-26).</p> <p>f) To preach the gospel (Luke 4:18; 9:6; 20:1).</p> <p>g) To show to men the full meaning of Christian service and obedience (Luke 22:42; John 5:30; 8:29).</p>	<p style="text-align: center;">۲-۵ نامانجی عيسای مهسيح کوری خودا چی بوون؟</p> <p>الف) تا بۆ نیه م بر نیت. یوحنا ۱۰:۱۰، ۱۱، کرداری نیردرا وان ۲:۲۳</p> <p>ب) نیه م بگه ر نینته وه بۆ لای خودا. نهف هه ستوس ۲:۱۶، باوهر دارانی رۆما ۱۰:۱۰، یوحنا ۱۴:۶</p> <p>پ) له بهر نیشان دانی باوکی خزی ب مروف به پتی عه قلوو فامیان یوحنا ۱:۱۸، ۱۲:۴۵، ۱۴:۹، ۱۷:۶-۲۶</p> <p>ت) له بهر نیشان دانی باوکی خزی به شکو مهن دی، راستیو دروستیو بهز میه موه. یوحنا ۱:۱۷-۱۴، باوهر دارانی رۆما ۳:۴۳-۲۶</p> <p>س) به بۆنه می به شاره توو فیر کردنی تینجیل (خه بهری خوش). لوقا ۴:۱۸، ۹:۶، ۲۰:۱</p> <p>ج) به بۆنه می نیشان دانی خزمهت کردنو و گوێر اگری له تاکه کان به شیوازی مه سیح. لوقا ۲۲:۲۴، یوحنا ۵:۳۰، ۸:۲۴.</p>

5.3 How can the Lord Jesus bring us back to God?

We are like children who have run away from their father. We are separated from God by our sins. The Lord Jesus is able to bring us back to God by his perfect life and his willing death. Because he was born of Mary, Jesus was human, but because he was also born by the power of the Holy Spirit, he is also the Son of God. He was, therefore, both God's representative to us and our representative before God. The Bible calls him the 'mediator'. This word means one who represents God to us and us to God. Being a man, our Lord was tempted like us; but unlike us he always triumphed over sin. He obeyed the will of God in everything, and especially in enduring crucifixion and death as a sacrifice for our sins. When we truly believe in this work of Christ and show this by baptism (see Section 18), God forgives us our sins and accepts us as His children (Hebrews 2:14,1718; 1 Timothy 2:5; Hebrews 4:15-16; 2 Corinthians 5:21; Romans 8:2-4).

۵-۳- به چه شیوازی یک سه‌روه‌ری عیسا ئیمه ده‌بات به‌ره‌و خودا؟

ئیمه و مکوو مندا لانیکی که له باوکی خومان دور کهوتوینته‌مه . ئیمه به بۆنه‌ی گونا‌هه‌کانمانه‌مه له خودا دور کهوتوینته‌مه . رابه‌ری ئیمه عیسا‌ی مه‌سیح ده‌توانیت به بۆنه‌ی مه‌رگوو ژبانی خوی ئیمه بگه‌ر ینیت‌مه به لای خودا . له داوینی مریمه‌مه هاته‌ه دنیا ، به‌و بۆنه‌یه‌مه ئینسانه . به‌لام چونکه له رۆحی پیروزمه خولقیندراوه کوری خودایه . هه‌ر به‌و بۆنه‌یه‌مه خودای به‌ئیمه نیشان داو ئیمه‌شی به خودا نزیک کرده‌ه . کتیبی پیروزم عیسا‌ی به‌نیوی (واسیت‌ه‌ی به‌ینی ئیمه‌و خودا ، یان ناوجیکه‌ر) یاد کرده .

ئهم وشه (واسیت‌ه‌ی یان ناوجیکه‌ر) به مانای ئه‌وه‌یه که ئه‌و نوینه‌ری خودایه بۆ ئیمه‌و هه‌ر وه‌ها نوینه‌ری ئیمه‌یه له باره‌گای خودا .

سه‌روه‌ری ئیمه مسیح ئینسانیک بوو که و مکو ئیمه کهوته نیوان دوو دلیو تاقیکردنه‌مه . به‌لام هه‌میشه به‌مل گونا‌هه‌کاندا پیروزم ده‌بوو و له هه‌یج کارو کاتدا

بئ ئه‌م‌ری خودای نه‌کرد به تاییه‌ت له کاتی قوربانی بووندا ، که به بۆنه‌ی گونا‌هه‌کانی ئیمه‌مه قوربانی کراو له خاج درا . کاتیک که ئیمه به له خاج درانی عیسا ئیمانمان هه‌یه که به بۆنه‌ی گونا‌هانی ئیمه‌مه خوی قوربانی کرد ، ئیمه‌ش به غوسل دهر کردن له ناو مه‌رگ نیشان ئه‌ده‌ین ((بگه‌ر ینه‌مه بۆ به‌شی ۱۸)) که خودا له گونا‌هانی ئیمه خوش ده‌بیتوو و مکوو مندا لانی خوی ناگادارمانه . (عیبرانیه‌کان ۲: ۱۴ ، ۱۷- ۱۸ به‌شی یه‌که‌می تیمۆساوس ۲: ۵۹ ، عیبرانیه‌کان ۴: ۱۵- ۱۶ دووم نامه‌ی پولس بۆ کورنوس ۵: ۲۱ رۆما ۸: ۲- ۴) .

6 - Jesus Christ - his resurrection

۶- عیسا‌ی مه‌سیحوو راپه‌رینه‌که‌ی

6.1 After the Lord Jesus died, what happened to him?

He was buried in a tomb but on the third day God raised him from the dead to live forever (Matthew 27: 57-60; 28:1-7; Romans 1:4; 1 Corinthians 15: 3-4,20; Revelation 1:18).

۶-۱- دوا‌ی مردنی عیسا‌چی به‌سه‌ریا هات ؟

دوا‌ی له‌گورنیزدنی ، له‌رۆژی سینیهدا خودا له‌مه‌رگ هه‌لی ساندوه تابۆ هه‌میشه ژبان به‌سه‌ر به‌ریت . (مه‌تا ۲۷: ۵۷-۶۰ ، ۲۸: ۱۷ ، رۆما ۱: ۴- به‌شی یه‌که‌می کورنوس ۱۵: ۳-۴ ، ئاشکرا کردنی عیسا‌ی مه‌سیح ۱: ۱۸ ایی)

<p style="text-align: center;">6.2 Why did this happen?</p> <p>a) Because he was sinless and did not deserve death — 'the wages of sin'. So God raised him from the dead (Romans 6:23; Acts 2:24; Philippians 2:8-11).</p> <p>b) By raising the Lord Jesus from the dead, God showed also how He will reward all those who truly follow Jesus. If we put our faith in Christ, obey his commandments and depend upon God's grace for salvation, we, we too will be raised from the dead at the last day see Section 12 (1 Corinthians 15:21-23; 2 Corinthians 4:13-18).</p>	<p style="text-align: center;">٦-٢-٦ بۆ چی ئەمه روویدا؟</p> <p>الف) مەسیح بە بۆنەیی بێ گوناھییەوه شایەنی مەرگ نەبوو. خودا لە مەرگ هەڵبەساردەوه چونکە پاداشتی گوناھ مەرگە. (رومان ٦:٢٣؛ کرداری نیردرۆهکان ٢:٢٤؛ فیلیپی ٢: ٨-١١)</p> <p>بە هەڵساندنەوهی مەسیح لە مەرگ خودا بەئیمەیی نیشاندا کە پاداشتی ئەو کەسانەیی کە دواکەوتووی پرێگای مەسیح چیه. ئەگەر ئیمەش بە مەسیح ئیمانی راستەقینەمان هەبیتوو گوێببستنی فەرمانەکانی بینوو بتوانین روچیانەتی خودا وەر بگرین، لە دواڕۆژدا وەکوو مەسیح لە مەرگ زیندوو دەبینەوه. سەیری بەشی ١٢ بکەن. (بەشی یەکمەمی کۆرنسۆس ١:٥؛ ٢١-٢٣، بەشی دووهمی کۆرنسۆس ٤: ١٣-١٨)</p>
<p style="text-align: center;">7 - Jesus Christ - his ascension</p>	<p style="text-align: center;">٧-٦ بۆنەوهی عیسی مەسیح بۆ ئاسمان</p>
<p style="text-align: center;">7.1 Why did the Lord Jesus go to heaven?</p> <p>a) Forty days after his resurrection from the dead, the Lord Jesus entered into the presence of God, in heaven. God exalted him above the glory of the angels to share the very fullness of his Father (Hebrews 1:3-4; Philippians 2:9-10; Revelation 5:12-13).</p> <p>b) Jesus Christ is now our High Priest in heaven. He presents our prayers to the Lord God and intercedes on our behalf (Romans 8:34; Hebrews 4:14-15; 7:24-27).</p>	<p style="text-align: center;">٧-١-٦ لە بەر چی عیسی مەسیح روشت بۆ ئاسمان؟</p> <p>الف) چل رۆژ دواي هەڵسانەوهی سەرۆهەری ئیمە لە مەرگ، روشت بۆ ئاسمان بۆ لای خوداوە لە فریشتەکان بەرزتری کردەوه تاوەکو پر بيبیت لە گەرەبیبو شکۆمەندی باوکی خۆی. (عیبرانیەکان ١: ٣-٤؛ فیلیپی ٢: ٩-١٠؛ ئاشکرا کردنی عیسی مەسیح ٥: ١٢-١٣).</p> <p>ب) عیسی مەسیح ئیستا نوینەری گەرەبی ئیمە لە ئاسماندا. ئەو دوکانی ئیمە دەباتە بارەگای خوداوە و هەرۆهەها ناوچیکەری ئیمە لە لای خوداوە. (رومان ٨: ٣؛ عیبرانیەکان ٤: ١٤-١٨؛ ٧: ٢٤-٢٧)</p>
<p style="text-align: center;">8 - Jesus Christ - his return to earth</p>	<p style="text-align: center;">٨- عیسی مەسیحوو گەرانهوهی بۆ سەر زهوی</p>

8.1 How do we know that Jesus Christ will come back to the earth?

- a) Because God promised it in the Old Testament (Psalm 110:1-2; Daniel 7:13-14).
- b) Because the Lord Jesus promised his disciples that he would return (Matthew 16:27; Revelation 22:12)
- c) Because the angels of God said so (Acts 1:11).
- d) Because the Apostles taught it (Acts 3:20-21; 1 Thessalonians 4:16).

۸-۱ چۆن ئىمه دەزانين كه عيساي مهسيح دهگهريتهوه بۆ سههر زهوى؟

الف) چوونكه خودا لهكتيبي پهيمني كوندا موژدهى گهرايهوهى داوه. (زهبور هكان ۱۱۰: ۱-۲، دانيال ۷: ۱۳-۱۴)

ب) چوونكه مهسيح به هاوريكاني وهعهدى گهرايهوهى داوه. (مهتا ۱۶: ۲۷، ئاشكرا كردنى عيساي مهسيح ۲۲: ۱۲)

ج) ههر وهها فرشتهى خودا بهئيني گهرايهوهى داوه. (كردارى نيردراوان ۳: ۲۰-۲۱، سالونيكى ۴: ۱۱۰)

8.2 When will he come?

At God's appointed time in the near future. No man knows the day nor the hour, although Jesus gave us signs for which to watch and expect his return. (Matthew 24:42-44; Acts 17:31; Romans 2:6,16).

۸-۲ - نهو چه كاتيک دیتهوه؟

بهو جوړه كه خودا كاتهكهى ديارى كرده، له داها توپكى نزيكدا، كه هيچ بهنى بهشهرىك كاتوو ساتوو روژمهكه نازاننيت. نهگهري عيسا نيشانهكاني گهرايهوهى داوته بهو كهسانهى كه چاو مروانى گهرايهوهى نهون. (ماتا ۲: ۴۲-۴۴، كردارى نيردراوان ۱۷: ۳۱، رومانا ۲: ۶-۱۶).

چون نهه ده زانين؟

8.3 How do we know this?

Read Luke 21:24-27 and see how the signs of the return of Jesus are being fulfilled today. The Jews have returned to the land of Israel, and Jerusalem is no longer under the rule of Gentiles (verse 24). There is trouble, fear and wickedness in the world on a massive scale (verses 25-26). Unless Jesus comes soon, men will completely destroy themselves (see also Matthew 24:36-41; 2 Timothy 3:1-5; Ezekiel 37:21-28).

Note: Between AD70 and 1948 there was no nation of Israel. In 1917 the land changed from Turkish rule to British rule. Many Arabs lived there, but only a few thousand Jews. Today, Israel is a strong nation, with nearly six million Jewish inhabitants. This is a very clear sign that the kingdom of God is near (Jeremiah 30:3,21-22,24; Ezekiel 36:24-28; 37:21-28).

لوقا ۲۱: ۲۴-۲۷ بخویننوو ببینن که چون نیشانهکانی گهرا نهوهی عیسای مهسیح له نهمر ودا به دی هاتوه جوو مکان گهرا ونهتهوه بو ئیسرا ئیلوو یور شعلیم ئیدی له ژیر دهستی قومانی دیکهدا نیه ((نایهتی ۲۴)) . ترسوو کیشوو دوژ منایهتی له ههموو دونیادا زور بوه یایهتی ((۲۵-۲۶)). له نهگه ره نههاتنی عیسای مهسیح له کاتیکي نزیکدا ئینسانهکان به نهواوتی بهکدی له ناو دهبن . (مهتا ۲۴: ۳۶-۴۱، تیتوس ۳: ۱-۵، حزقییل ۲۱: ۳۷-۲۸)

خالیکی گرینگ

له بهینی سالهکانی ۷۰ دواي مهسیح تا ۱۹۴۸ هیچ تاکیکی جوو له ئیسرا ئیلدا نهبوو. له سالی ۱۹۱۷ شیوازی حیکووممت له تورکیهوه به انگلیسی گورا. عهههیی زور لهوی دهژیانوو جووکان زور کمه بوون. نهمر و ئیسرا ئیل و لاتیکي به هیزه ، به نفوسی شمش ملیون کهسهوه. نههمش نیشانهیاکی دیارا که پاشایهتی خودا نزیکه . (یهرمیا ۳: ۳۰ - ۲۱-۲۲، حزقییل ۳۶: ۲۴-۲۸، ۳۷: ۲۱-۲۸،).

۹- عیسای مهسیح پاشای دواپوژ

9 - Jesus Christ - the future King

9.1 Was Jesus Christ born to be a King?

Yes. Jesus was born 'King of the Jews'. On trial before Pilate, he claimed that he was a king, and when he died, the title over his head said 'Jesus of Nazareth, the King of the Jews'. He will be the King of kings (Matthew 2:2; John 18:37; 19:19; Psalm 72:11; Revelation 19:16).

۱.۹ عیسای مهسیح هاته دونیاوه تاووهکوو بییت به پاشا. بهئی عیسای مهسیح به ناو نیشانی پاشای جوو مکانهوه له دایک بوو و له زهمانی پیلاتوس خوی به پاشا ناساندوو نووسراوهکهی سهههیشی نهوهی دهگوت: نههمیه عیسای ناسری پاشای جوو . بهههستی که پاشای پاشایانه . (مهتا ۲: ۲، یوحنا ۱۸: ۳۷، ۱۹: ۱۹، زهههوور مکان ۲۷: ۱۱، ناسکرا کردنی عیسای مهسیح ۱۹: ۱۶).

<p>9.2 When will Jesus Christ begin his reign over Israel and the world?</p> <p>When he returns to the earth (Matthew 19:28; Luke 19:11-12,15; Daniel 2:42-44; Zechariah 14:9). Israel will be the first nation that Jesus rules over, but eventually he will rule over every nation in the world (Jeremiah 23:5,6; Psalm 72:8; Isaiah 2:3-4; Zechariah 14:9)</p>	<p>۹-۲- له چه کاتیکدا عیسی مہسیح پاشاہتی خوی له نیسرائیلوو جیہاندا دەست پیندەکات؟</p> <p>کاتیک کہ دەگەریتەوہ بو سەر زەوی (مەتا ۱۹: ۲۸، لوقا ۱۹: ۱۱- ۱۲- ۱۵، دانیاڵ ۲: ۴۲- ۴۴، زەکەریا ۱۲: ۱۳- ۱۴) نیسرائیل یەکم و لاتیکہ کہ دەچیتە ژیر دەسەلاتی عیساوہ بەلام له کوتاییدا پاشاہتییەکی تەواوی دونیا دەگەریتە بەر. (بەرمیا ۲۳: ۵- ۶).</p>
<p>9.3 Where will Jesus Christ reign?</p> <p>He will sit on David's throne in Jerusalem (Luke 1:32; Isaiah 9:6-7; Matthew 5:5; Zechariah 6:12-13).</p>	<p>۹-۳- شوینی پاشاہتی عیسا له کوئ دەبیت؟</p> <p>ئەو له سەر تەختی پاشاہتی داوود له ئۆرشەلیم دادەنیشیت. (لوقا ۱: ۲۲، ئیشایا ۹: ۶- ۷، مەتا ۵: ۵، زەکەریا ۶: ۱۲- ۱۳).</p>
<p>9.4 When do we accept Jesus as our King?</p> <p>When we are baptised, we stop belonging to the world. We accept citizenship under Jesus Christ and wait for his return (Ephesians 2:19-22).</p>	<p>۹-۴- چه کاتیک نیمە عیسی مہسیح بە پاشا قبوول دەکەین؟</p> <p>ئەوکاتە کہ غۆسل دەکەینوو له تەواوی دلخۆشیەکانی دونیا دەست دەکشینوو و مکوو کەسیکی مہسیحی قبوول دەکرتینوو بو گەرانەوہی چاوەروانی دەکەین. (ئەفەسۆس ۲: ۱۹- ۲۲).</p>
<p>10 - The kingdom of God</p>	<p>10: پاشاہتی خودا</p>
<p>10.1 Has God ever had a kingdom on earth before?</p> <p>Yes. The kingdom of Israel was called the kingdom of the Lord (1 Chronicles 28:5; 29:23). When the Lord Jesus comes back he will set up the kingdom of Israel again, but the coming kingdom of God will be a far, far better kingdom than the ancient kingdom of Israel (Ezekiel 21:25-27; Luke 1:32-33).</p>	<p>۱-۱۰: نایا تا نیستا پاشاہتی خودا له سەر زەوی بوہ؟</p> <p>بەئێ، پاشاہتی نیسرائیل بە پاشاہتی خودا ناودەبریت. (یەکم پوختە میژوو ۲۸: ۵ و ۲۹: ۲۳)</p> <p>لەو کاتەدا سەرورمان عیسا بگەریتەوہ، پاشاہتی نیسرائیل دادەمەرزینیت، بەلام زۆر زۆر باشتر له پاشاہتی پێشووی نیسرائیل. (حزقییل ۲۱: ۲۷- ۲۵ و لوقا ۱: ۳۲- ۳۳)</p>

<p style="text-align: center;">10.2 Who will live in God's kingdom?</p> <p>If we believe God's promises and obey Him, the Lord Jesus will make us immortal when he comes again. Then we shall help Jesus to rule his kingdom. Many ordinary mortal human beings will survive the troubles on earth in the last days, and they will also live in God's kingdom. The immortal rulers will teach them God's ways (Matthew 19:27-29; Luke 19:15-19; Revelation 5:10; 20:6; Isaiah 65:20-22).</p>	<p style="text-align: center;">۱۰-۲: کی له پاشایهتی خودا ده ژئ؟</p> <p>ئه گمر ئیمه باورمان به خودا بیت و ملکه چی فرموده کانی بین، کاتیک که عیسا ده گمر یتوه، ئیمهش ژیانی همتاهه تاییمان همیت و یارمته عیسا مهسیح له پاشایهتی ددهین. زوریک له مروؤقه ساکاره کان له گرفته کانی سهردهمی به سهرهاتی زهوی زیندوو دهمینن و له پاشایهتی خودا ژیان به سهر دهبین و پیاوه نهمرکانی خودا په روه دهبیان ده کمن. (مهتا ۱۹: ۲۶-۲۷ و لوقا ۱۹: ۱۵-۱۶ و ئاشکرکردن ۵: ۶، ۱۰، ۲۰ و ئیشایا ۶۵: ۲۵-۲۰)</p>
<p style="text-align: center;">10.3 What will life be like in the kingdom of God?</p> <p>The mortal people on the earth will cultivate the land and their work will be enjoyable and prosperous. They will worship the true God and keep His commandments. God will give them happiness and heal their illnesses. War and hatred will be forbidden. After a long time, there will be a final resurrection and judgement. The faithful will be made immortal (Isaiah 2:3-4; 11:1-9; Isaiah 35; Psalm 72; 1 Corinthians 15:24,28; Revelation 20:3,12,15; 21:4).</p>	<p style="text-align: center;">۱۰-۳: ژیان له پاشایهتی خودا چون ده بیت؟</p> <p>خهلکیک که له پاشایهتی خودان له سهر ئهم زهویه کشتوو کال ده کمن و به ئیشه کهمان دلخوشن و ئیشه کهمان به سووده. ئهمان خودای راسته قینه ده پهرهستن و فرمانه کانی خودا جیبه چی ده کمن. خودا شای بیان دمدات و نه خوشیه کانیان چاره سهر ده کا. شهر و نازاوه نامینیت و دواى سالانیکى زور، زیندوو بوونه و بریاری کوتایی دیت و وهفادار کان همتاهه تاپه زیندوو دهبین. (ئیشایا ۲: ۴-۳ و ئیشایا ۱۱: ۱-۹ و ئیشایا ۳۵ و زه بوره کان ۷۲: ۱ و یه کهم کورنسوس ۱۵: ۲۴، ۲۸ و ئاشکرکردن ۲۰: ۳ و ۱۲-۱۵ و ۴: ۲۱)</p>

١٠٤: نایا پاشایهتی خودا لهه کاته دا ههیه؟

10.4 Is God's kingdom being formed now?

The kingdoms of this world will not become the kingdom of God until Jesus returns to earth (Daniel 2:44; 7:27; Revelation 11:15-18). But God still rules now over His creation and the affairs of the nations (Psalm 104; Daniel 4:17). Throughout the ages He has been calling men and women to a knowledge of

His Truth and of the certainty of His coming kingdom (Acts 15:14; 1 Peter 2:9; Revelation 1:6).

Such people must accept, believe and obey the Gospel of the kingdom of God. Obedience includes being baptised (Mark 16:16). They then submit to

God and to Christ Jesus as Lord. They must also sanctify Christ as Lord in their hearts (1 Peter 3:15,

RV). In this way the family of God's children is being formed in readiness for the day when Jesus comes again and establishes God's kingdom worldwide (Ephesians 3:14-19; Revelation 5:9-10).

پاشایهتی ئەم جیهانه تهنیا لهکاتیکیدا دهبیت به پاشایهتی خودا که عیسا بگهڕێتهوه سەر زموێ. (دانیال ٢ : ٤٤ و ٧ : ٢٧ و ئاشکراکردن ١١ : ١٨-١٥) بهلام ئیستاش خودا هوکمرانی خهڵک و گهلهکهی دهکات (زهبوورمهکان ١٠٤ و دانیال ٤ : ١٧). خودا له تهواوی ئەم سالانه داوا له ژن و مێردمهکان دهکات باوهر به راستی و پاشایهتی ئەو بکهن (کردار ١٥ : ١٤ و یهکهم پهترۆس ٢ : ٩ و ئاشکراکردن ١ : ١٦). ههروهها ئەم مروقانه دهبیت ههوالی خوێشی خودا قهبوول بکهن، ئیمانیا ن بیت و ملکهچی خودا بن. ملکهچی غوسلێچ دهگهڕێتو (مهرقوس ١٦ : ١٦). پاشان ئەوان له تهک خودا و عیسا یهکهم مهسیح یهکهم دهگرن. ههروهها ئەوان دهبی له دلیانهوه مهسیح وهک سهروهریک بناسن (یهکهم پهترۆس ٣ : ١٥).

لهم رینگایه دا مندالهکانی خودا بو روتیک که مهسیح دهگهڕێتهوه و پاشایهتی خودا له سهرتاسه ری جیهان دادهمهرزینیت، ناماده دهبن (ئهفسسۆس ٣ : ١٩-١٤ و ئاشکراکردن ٥ : ١٠-٩).

10.5 What will the kingdom of God be like after the second resurrection and judgement?

God will be all in all (1 Corinthians 15:28). The dwelling of God will be with men. There will be no need for a temple; there will be no night and day; God will be the light of all who dwell there, and they shall reign for ever and ever (Revelation 21:3; 22:5).

١٠٥: پاشایهتی خودا له دوای زیندوو بوونهوه و بریاری کوتایی چو ن دهبیت؟

خودا ههموو شتییک له ههموو شتییک دهبیت (یهکهم کۆرنسۆس ١٥ : ٢٨) خودا لهگهڵ مروق دایه و ههچ پنیوستینییک به کهنیه نیه و شهو و روژیک نیه. خودا بو ههموو کهستییک که لهو ئ دهژئ، خوره و بو ئەوان تا ههتا ههتایه پاشایهتی دهکات (ئاشکرا بوون ٢١ : ٣ و ٢٢ : ٥).

<p style="text-align: center;">11- The Gospel</p> <p style="text-align: center;">11.1 What is the Gospel?</p> <p>The word 'Gospel' is an old English word meaning 'glad tidings' or 'good news'. It refers to the good news about the kingdom of God, and how we can find salvation in that kingdom through faith in Jesus Christ (Luke 8:1; Mark 1:14; Matthew 4:17,23; Romans 1:16).</p>	<p style="text-align: right;">۱۱: ئىنجىل</p> <p style="text-align: right;">۱۱-۱: ئىنجىل چيه؟</p> <p>وشه‌ى ئىنجىل وشه‌يىكى كۆنى ئىنگليزىيه و به ماناى مزگىنى و هموالى خوشه. ئهم وشه ئامازه به پاشايىتى خودا دهكات. و ئهوه‌ى كه ئيمه چۆن دهتوانين ريگاي پرگارى خومان له پىناو ئيمان به عيسى مەسيح بدۆزىنەوه (لوقا ۸ : ۱ و مەرقوس ۱ : ۱۴ و مەتا ۴ : ۱۷، ۲۳ و روما ۱ : ۱۶)</p>
<p style="text-align: center;">11.2 Was Jesus Christ the first person to preach the Gospel?</p> <p>No. The Gospel was preached to Abraham, who lived about 2,000 years before Jesus Christ (Galatians 3:8). From that time many men and women of faith looked forward to being part of God's kingdom on earth (Hebrews 11:13-16,39-40).</p>	<p style="text-align: right;">۱۱-۲: نایا عیساى مەسیح یه‌که‌م کەس بوو که نینجیلی نامۆزگاری ده‌کرد؟</p> <p>نەخه‌یر. هموالى خوش به ئیبراهیمیش درابوو. کەسێ که ۲۰۰۰ سأل به‌ر له عیسا ژیاوه (گەلاتیا ۳ : ۸). لهو کاته ژنان و پیاوانیکی ئیماندار تامەزروی دوزینه‌وه‌ی ریگای پاشایىتى خودا بوون. (عیبرانیه‌کان ۱۱ : ۱۶-۱۳ و ۴۰-۳۹)</p>
<p style="text-align: center;">11.3 What promise did God make in Eden?</p> <p>When God told Adam and Eve that they would die because of sin, He also promised a way of reconciliation. In figurative words He said to the serpent (Genesis 3:15) that the serpent would bruise the seed of the woman in his heel (a mere flesh wound), and the seed of the woman would bruise him in the head (a fatal blow). In symbol this speaks of the victory of Jesus Christ (the seed of the woman), over sin (the serpent).</p>	<p style="text-align: right;">۱۱-۳: خودا چه به‌ئینىكى له باخچه‌ى عەدەن داوه؟</p> <p>لهو کاته که خودا به نادم و حەوا وتی که به هوی گوناهه‌کانیانەوه دەمرن، ریگایىکی ناشتی داوه پىیان. له مەسه‌لێکدا هاتوه که به مار و تراوه (پەیدابوون ۳ : ۱۵) و تەوویەتی که به‌ینی تو و ژن و به‌ینی ره‌گه‌زی تو و ره‌گه‌زی ژن دوژمنی داده‌نیم. ئه‌و سه‌ری تو نه‌کووتی و تو له پاژنه‌ی ئه‌و ئه‌ده‌ی. له مەسه‌لدا ئیشاره به سه‌رکه‌وتنی مەسیح (ره‌گه‌زی ژن) به سه‌ر گوناه (ره‌گه‌زی مار)</p>

<p style="text-align: center;">11.4 What did God promise Noah?</p> <p style="text-align: center;">Noah?</p> <p>After the flood God promised Noah that he would not destroy the earth again by a flood. He provided the rainbow as a sign that he would not do so. Every time we see a rainbow we are being reminded of God's promise to Noah (Genesis 9:9-17).</p>	<p style="text-align: center;">١١-٤ : خودا چه به ئینتیکی به نوح داوه؟</p> <p>دوای لافاو خودا به نوح به ئینی دا که ئیتر زموی به لافاو لهناو نهبات و پهلکهز یرینه به نیشانهی ئهومی که به ئینهکهی به سمر دهات، نیشان دا. هر کات پهلکهز یرینه دهینین به ئینهکی خودا به نوح دیتهوه بیرمان. (پهیدابوون ٩ : ٩-١٧)</p>
<p style="text-align: center;">11.5 What did God promise Abraham?</p> <p style="text-align: center;">Abraham?</p> <p>a) He gave him the good news of the Gospel (Galatians 3:8).</p> <p>b) He said that Abraham would be father of a great nation, of many peoples and of kings, and would be a source of great blessing (Genesis 12:2; 13:16; 17:4,6).</p> <p>c) He promised that all nations would be blessed in Abraham and his seed (Genesis 12:3; 22:17-18).</p> <p>d) He made a covenant with Abraham whereby he will inherit the land of Canaan for ever. This would be by resurrection from the dead (Genesis 13:14-17; 15:7; 17:8; 22:15-18; Acts 7:5; Mark 12:2627; Hebrews 11:8-9,39-40).</p> <p>e) He promised that Abraham's seed (Christ) would inherit the land of Canaan and be king over all his enemies (Genesis 12:7; 22:17; Galatians 3:8,16,29).</p>	<p style="text-align: center;">١١-٥ : خودا چه به ئینتیکی به ئیبراهیم داوه؟</p> <p>ئەلف: خودا به ئه ههوالی خوشی ئینجیلی دا (گه لاتیا ٣ : ٨)</p> <p>ب: وتیشی ئیبراهیم دهینته باوکی گه ئیکی گهوره که بریتین له خهک و پاشا، و ئهینته هوی خیر و بهر مکهتکی گهوره (پهیدابوون ١٢ : ٢ و ١٣ : ١٦ و ١٧ : ٤، ٦)</p> <p>ج: خودا به ئینی ئهومی پێ داوه که تهواوی گه لهکان له رهگهزی ئه بهر مکهت دهگرن (پهیدابوون ١٢ : ٣ و ٢٢ : ١٧، ١٨)</p> <p>د: به ئینی داوه به ئیبراهیم که سهز زموی کنعان تا ههتا ههتایه میراتی ئه دهینت و تا قیامت هه و دهینت (پهیدابوون ١٣ : ١٧-١٤ و ١٥ : ٧ و ٢٢ : ١٨-١٥ و کردار ٧ : ٥ و مرقوس ١٢ : ٢٧-٢٦ و عیبرانیهکان ١١ : ٩-٨ و ٤٠-٣٩)</p> <p>به ئینی دا که رهگهزی ئیبراهیم (مسیح) سهز زموی کنعان به میرات دهبا و به سهز تهواوی دوژمنهکان زال دهینت (پهیدابوو ١٢ : ٧ و ٢٢ : ١٧ و گه لاتیا ٣ : ٨، ١٦، ٢٦)</p>

<p>11.6 Was Abraham the only one to receive such promises?</p> <p>No, God extended the promises to Isaac and Jacob, whose name He changed to Israel, from whom the twelve tribes were descended (Genesis 26:2-4; 28:3-4,13-15; 32:27-29).</p>	<p>١١-٦: نایا ئیبراهیم تهنیا کەسێ بوو کە بەئێنێ بەم جووهری وەرگرت؟</p> <p>نەخەیر. خودا بە ئیسااق و یاقووبیش بەئێنێ داو. یاقووب کەسێ بوو کە ناوی گۆردرا بە ئیسرائیل و لە ئەرۆ دوانزە تاییهێ ئیسرائیل دروس بوو. (یەیدابوون ٢٦: ٤-٢ و ٢٨: ٤-٣، ١٣-١٥ و ٣٢: ٢٩-٢٧)</p>
<p>11.7 What did God promise King David?</p> <p>a) He promised that he would have a special descendant whose Father would be God (1 Chronicles 17:11-12).</p> <p>b) He also promised that God's covenant with David would be established in this special descendant, Jesus Christ (Acts 2:29-30). He would rule on David's throne for ever (2 Samuel 7:12-17, Psalms 89:28,34-36; 132:11).</p> <p>c) David's house would be made up of the faithful in Israel (Isaiah 66:1-2) and from all nations. This was made possible in Jesus Christ (1 Peter 2:4-10).</p> <p>d) David's last words confirm his faith in God's promises to him (2 Samuel 23:3-5).</p>	<p>١١-٧: خودا چه بەئێنێکی بە داود داو؟</p> <p>ئەلف: بەئێنێ دا کە منداڵێکی پێیدات کە باوکی خودا بێت (یەکەم پوختەمی مێژوو ١٧: ١١-١٢).</p> <p>ب: لە تەک داود پەیمانی بەست، رەگەزی تاییهت لە ئەر دروست بکات و عیساى مەسیح (کردار ٢: ٢٩-٣٠) لە سەر تەختی پاشاییەتی داود بۆ هەتا هەتایە حکومرانی بکات (دووم ساموئیل ٧: ١٧-١٢ و زەبوورەکان ٨٩: ٢٩، ٣٦-٢٤ و ١٣٢: ١١)</p> <p>ج: مائی داود لە ئیسرائیل لە سەر ئیمان بنیات دەنری و ئەم بەئێنە لای عیساوه بەجی دێت (یەکەم پەترۆس ٢: ٤-١٠)</p> <p>د: دوا وشەکانی داود وەفاداری ئەر بۆ خودا دەسەلمێنێ (دوومی ساموئیل ٢٣: ٣-٥)</p>
<p>12 - Resurrection, judgement and eternal life</p>	<p>١٢: زیندووبوونەوه، پریار و ژيانى هەتا هەتایى</p>
<p>12.1 What does the Bible mean by resurrection?</p> <p>It is when dead people are raised to life again, as the Lord Jesus did when he rose from the dead (Acts 2:29-32; 26:23; 1 Corinthians 15:12-22).</p>	<p>١٢-١: مانای زیندووبوونەوه لە کتیبی پیروزدا چیه؟</p> <p>ئەمە لەکاتی کدا یە کە خەلکی مردوو زینوو ئەبنەوه، هەر وەک عیساى مەسیح کە لە مەرگ هەلساوه. (کردار ٢: ٢٩-٣٢ و ٢٦: ٢٣ و یەکەم کۆرنسۆس ١٥: ١٢-٢٢)</p>

<p>12.2 When will the resurrection take place?</p> <p>When the Lord Jesus comes back to the earth (1 Thessalonians 4:16; John 5:28-29; 1 Corinthians 15:21-23).</p>	<p>۱۲-۲: زیندوو بوونهوه له چه روژنیک رووده‌دات؟</p> <p>کاتیک که سه‌ره‌رمان عیسی‌ای مسیح بگه‌ریته‌وه بو زه‌وی (یه‌که‌م سالونیک‌ی ۴ : ۱۶ و یوحنا ۵ : ۲۸-۲۹ و یه‌که‌می کورن‌سوس ۱۵ : ۲۱-۲۳)</p>
<p>12.3 Will those who rise from the dead come out of their graves immortal?</p> <p>No. First they must appear bodily before Christ, the great Judge of all. He will decide who is worthy of everlasting life and who is unworthy (Romans 14:10; 2 Corinthians 5:10; Daniel 12:2; Revelation 20:11-15).</p>	<p>۱۲-۳: نایا که‌سانیک که زیندوو ده‌بنه‌وه ژیانان هم‌میشه‌ییه؟</p> <p>نه‌خه‌یر. له سه‌ره‌تا نه‌وان ده‌بی برؤنه به‌رده‌م عیسی‌ای مسیح، دادوه‌ری گه‌وره، نه‌ی بریار نه‌دا کی شایه‌نی ژیان‌ی هه‌تا‌ه‌تاییه و کی شایه‌نی نیه. (روما ۱۴ : ۱۰ و دووه‌می کورن‌سوس ۵ : ۱۰ و دانیال ۱۲ : ۲ و ناشکرا‌بوون ۲۰ : ۱۱-۱۵)</p>
<p>12.4 Will everyone who has ever lived be raised from the dead and judged by Christ?</p> <p>No: only those who have learned the truth of the Gospel and know that they should obey Christ (Daniel 12:2; Romans 2:12).</p>	<p>۱۲-۴: نایا هه‌ر که‌س‌یک که زیندوو بییتو عیسی‌ای مسیح دادوه‌ری ده‌کات؟</p> <p>نه‌خه‌یر. ته‌نیا که‌سانیک که راستی ئینجیل فیر بووبن و بزائن که نه‌بی ملکه‌چی مسیح بن. (دانیال ۱۲ : ۲ و روما ۲ : ۱۲)</p>
<p>12.5 What will happen to those who are not raised from the dead?</p> <p>They will never rise from their graves, but will remain dead for ever (Psalm 49:20; Proverbs 21:16; Isaiah 26:14; 43:17).</p>	<p>۱۲-۵: که‌سانیک که زیندوو نابنه‌وه چیان به‌سه‌ر دیت؟</p> <p>نه‌وان هیچ کات زیندوو نابنه‌وه و بو هم‌میشه مردوو ده‌مینه‌وه. (زمبووره‌کان ۴۹ : ۲۰ و په‌نده‌کای سلیمان ۲۱ : ۱۶ و ئیشایا ۲۶ : ۱۴ و ۴۳ : ۱۲)</p>

<p>12.6 What will happen to those who are alive at the Coming of the Lord?</p> <p>Those who have to face judgement will be gathered by the angels to meet Christ, like those who have just been raised from the dead. Then the judgement will take place (1 Thessalonians 4:16-17; Matthew 25:31-32).</p>	<p>۱۲-۶ : نهوانه‌ی که له کاتی هاتنه‌وه‌ی مه‌سیح زیندوون چیان به سهر دئ؟</p> <p>که‌سانیک که ده‌بیت دادوهری بکرین کۆ ده‌بنه‌وه یۆ دیداری مه‌سیح، وه‌ک که‌سانیک که له مهرگ زیندوو بوونه‌ته‌وه. دادوهری ده‌سئپی ده‌کا. (یه‌که‌م سالونیک‌ی ۴ : ۱۶-۱۷ و مه‌تا ۲۵ : ۳۱-۳۲)</p>
<p>12.7 What will happen to those whom the Lord accepts at the judgement?</p> <p>They will be given everlasting life, which they will spend upon the earth, in Christ's kingdom (Daniel 12:2-3; Matthew 25:21,34; Daniel 7:27; Revelation 5:10; 1 Corinthians 15:51-54).</p>	<p>۱۲-۷ : نهوانه که بریاری چاکه وهرده‌گرن چیان به‌سهر دئ؟</p> <p>ژیانی ههمیشه‌ییان پی ده‌بخش‌ریت و له پاشایه‌تی مه‌سیح ژیان به‌سهر ده‌بن. (دانیال ۱۲ : ۲-۳ و مه‌تا ۲۵ : ۲۱، ۳۴ و دانیال ۷ : ۲۷ و ناشکراکردن ۵ : ۱۰ و کورنئوس ۱۵ : ۵۱-۵۴)</p>
<p>12.8 Does the Bible promise that faithful Christians will go to heaven?</p> <p>No. As we have just seen, the Bible promises that faithful followers of Jesus will live for ever on earth. The Bible also says that nobody has gone to heaven, except Jesus (Psalm 115:16; Acts 2:34; John 3:13). Note: A few Bible passages are sometimes thought by some Christians to teach that everlasting life is enjoyed by the faithful in heaven. This is not so. Correctly understood, these passages are in harmony with the rest of the Bible. For example, 'my Father's house' (John 14:2) is not in heaven but is God's house on earth. The believers are living stones in that great house which is still being built (1 Peter 2:5). God's house is on earth, so the Lord Jesus says 'I will come again and receive you unto myself' (John 14:3).</p>	<p>۱۲-۸ : نایا کتیبی پیروژ به‌ئینی داوه به نیمانداره‌کان پرون بو ناسمان؟</p> <p>نه‌خه‌یر. هس وه‌ک که دیمان کتیبی پیروژ به‌ئینی داوه وه‌فاداره‌کانی عیسا بو ههمیشه له سهر زه‌وی ژیان ده‌کن. هس‌روه‌ها کتیبی پیروژ ده‌لئیت: هیچ که‌س جگه له عیسانی مه‌سیح نه‌چوته ناسمان. (زه‌بووره‌کان ۱۱۵ : ۱۶ و کردار ۲ : ۳۴ و یوحنا ۳ : ۱۱۳)</p> <p>له‌هر چاوی بگرن: گه‌لئیک له مسیحه‌کان بریک وته‌ی کتیبی پیروژ فیری خه‌لک ده‌کن که گوايه خه‌لکی نیماندار له به‌هشتدا دلخوشن، به‌لام وا نیه بریاری دروستی نه‌م وتانه له پال به‌شه‌کانی تری کتیبی پیروژدا به‌م جوره: مالی باوکی من له ناسماندا نیه. (یوحنا ۱۴ : ۲) به‌لکوو له سهر زه‌ویه. نیمانداره‌کان به‌رده‌کانی بینای نه‌م ماله گه‌ورن که تا ئیسناش خه‌ریکی دروست بوونه. (یه‌که‌می پتروس ۲ : ۵) مالی خودا له سهر زه‌ویه و عیسا ده‌لئیت: من دیمه‌وه و ئیوه نه‌بمه لای خوم (یوحنا ۱۴ : ۳)</p>

<p style="text-align: center;">12.9 What will be the fate of those whom the Lord rejects?</p> <p>They will hear Christ condemning them, and will see the righteous going into Christ's kingdom, while they themselves are shut out. They will receive everlasting death (Luke 13:28; Matthew 22:13; 25:46; Psalm 145:20, Daniel 12:2).</p>	<p>۱۲-۹: بهسرهاتی کهسانیک که خودا رهتیاں دهکاتو چون دهبیت؟</p> <p>ئەوان دەنگی مەسیح دەبیسن که مەحکوومیان دەکا و دە بینن که دادپەروەرەکان بۆ پاشایەتی خودا دەرون لە حالیکدا که خویان دەرکراون و مەرگی هەمیشەییان دەبیت (لوقا ۱۳ : ۲۸ و مەتا ۲۲ : ۱۳ و ۲۵ : ۴۶ و زەبوورەکان ۱۴۵ : ۲۰ و دانیاڵ ۱۲ : ۲)</p>
<p style="text-align: center;">12.10 Why do some passages say that those who are rejected by Christ will be cast into a lake of fire?</p> <p>Revelation 20:14 tells us that the lake of fire is the same as the second death. Men use fire to destroy rubbish. In the Bible, God speaks of fire in as a kind of parable, to show that those whom He finds worthless will be completely destroyed (Psalm 37:20; 68:2; Matthew 3:11-12; 2 Thessalonians 1:7-9).</p>	<p>۱۲-۱۰: بۆچی بریک لە رهستهکان دهلێن کهسانیک که مەسیح رهتیاں دهکاتهوه نهخرینه ناو گویمیکی ناگرین؟</p> <p>ئاشکرا بوون ۲۰ : ۱۴ به تیمه دهلێت: گوومی ناگرین وەک مەرگی دوومه و خەلک بو لایردنی شەخەل ناگر بەکار دێنن و خودا به مەسەل لە ناگر ناو دەبات و نیشان دەدات که کهسانیک که بی قیمەتن لە بەینیاں دەبات. (زەبوورەکان ۳۷ : ۲۰ و ۶۸ : ۲ و مەتا ۳ : ۱۱-۱۲ و دووهمی سالۆنیکی ۱ : ۹-۷)</p>
<p style="text-align: center;">12.11 What does the second death refer to?</p> <p>After Christ's return the mortal population will continue to live and then die naturally. They will be raised to judgement. Those who learnt of Jesus and followed him will be blessed with immortality and a place in God's kingdom. Those who did not believe will be punished with death — the 'second death' (Revelation 2:11; 20:14).</p>	<p>۱۲-۱۱: مەرگی دووهم به چی نهلێن؟</p> <p>کاتیک که مەسیح دەگەرێتەوه خەلکی مرینەر ژیانی خویان دەکەن و دوابی به مەرگی ئاسایی دەمرن. کهسانیک که له عیسا فیر بوون بەردەوام بەرکەت ئەمرن و له پاشایەتی خودا جئگیر دەبن. کهسانیک که باوریان به مەسیح نیه به مەرگ سزا ئەدرین — مەرگی دووهم (ئاشکرا بوون ۲۰ : ۱۴ و ۲ : ۱۱)</p>
<p style="text-align: center;">13 - The Holy Spirit</p>	

13.1 What is the Holy Spirit?

The Holy Spirit (in the old King James Bible of 1611 wrongly translated 'the Holy Ghost') or simply 'the Spirit of God' is a way of describing God's power. By His Spirit God made the world. By His Spirit God caused Jesus to be born. By His Spirit God caused the prophets and apostles to write the scriptures. By His Spirit God is everywhere present, and knows all that we do, think and say. By His Spirit God is present with those who believe and trust in Him. By His Spirit God will raise the dead to life again when the Lord Jesus comes. This Spirit-power of God is called 'Holy' when it has to do with special works of God for the salvation of men and women (Luke 1:35; 24:49; Acts 1:8; Genesis 1:2; Job 33:4; Psalm 104:30; Jeremiah 32:17; 2 Peter 1:21; Psalm 139:1-14; Romans 5:5; 8:11; Revelation 3:20).

13.1

روحی پیروژ چیه؟

روحی پیروژ له (AV) به ههله و مرگير او نهوه که پنيان دهوت ديوى پيروژ يان به سادهى روحى خودا ريگايهک بوو بو ناساندنى هيزى خودا، به هيزى خودا يان روحى پيروژ جيهان دروست کرا، هه روحى خودا بوه هوکاري له دايکيوونى عيسا، هه روحى خودا به روحى خوى بوه هوکاري نووسينى کتیبى ناسمانى ننجيل که له لايهن نيردراوان و پيغهمبهرانهوه نهنجام درا، هه روحى خودا له هه موو شوينىک بوونى خودا نيشان دهدا، هه موو شتيک دهزاني که نيمه دهیکهين، بير لهچى ده کهينهوه و چى دهلنين، هه روحى خودا خوى نامادهيه لاي ئهوانهى باوهر و متمانهيان پنيهتي، هه له لايهن روحى پيروژى خودا مردوان زيندوو دهکاتهوه کاتي عيسا دهگهرينهوه، نهم روحه به هيزه ي خودا به "پيروژ" بانگدهکري يان پيروژى پي دهوترى به تاييهت کاتي کاري خودا نهنجام دهدا بو ريگاي ريگاري له پيناو پياو و ژن (لوقا: ۱: ۳۵؛ ۲۴: ۴۹؛ کردار: ۱: ۸؛ پهيداوون: ۱: ۲؛ ئهيووب: ۳۳: ۴؛ زهيوورمهکان: ۱۳۹: ۱-۱۴؛ روما: ۵: ۵؛ ۸: ۱۱؛ ناشکراکردنى عيسا ي مهيح: ۳: ۲۰).

تیبى (AV): يان ناودهبريت ۱۶۱۱ شيوازيکه له و مرگيراني ننجيل کهله لايهن پادشا جيمس - فرمان کراوه که ننجيل دهبيت و مرگيرينهوه له عبرى و يوناني بو ئينگليزي که وتويتهتي که دهبيته و مرگيرانيکى ننجيلي رهسمى بو هه موو بریتانيا uk (له سالى ۱۶۱۱).

13.2 What are the gifts of the Spirit?

The gifts of the Spirit are special powers that God gave some of His people during the days of the apostles. By means of these powers, selected men and women were able to speak or to write the words of God, or to perform other miracles. The gifts of the Spirit included apostleship, prophecy, healing and 'speaking in tongues' (They were able to speak other languages without having to learn them). These gifts helped the church in its establishment and early growth. In two ways the gifts made it possible for the Gospel to be widely preached. Firstly, the early Christian preachers were able to proclaim the Gospel boldly and powerfully in many different languages. Secondly, they were able to confirm their message with great miracles. The gifts also enabled the New Testament to be written. Without this, later generations would not have been able to confirm the teaching of Jesus and his Apostles. In Old Testament times Moses, Elijah, Elisha and others possessed similar powers. Paul taught that the time would come when these gifts of the Holy Spirit would be taken away. This happened when the Christian church was established, and the New Testament fully written. That is why nobody possesses these gifts today. When the Lord Jesus returns to the earth God's servants will once more be given the gifts of the Holy Spirit (Acts 2:1-17; Joel 2:28-29; 1 Corinthians 12:7-11; Romans 15:18-19; Psalm 105:26-27; 2 Kings 2:9-10; 1 Corinthians 13:8-11; Hebrews 6:4-5).

13.2

ئەو ديارى و خەلاتانەى رۆح چين ؟
ئە و ديارىانەى رۆح هيزى تايبەتە كە خودا دای بە هەندى لە خەلك
لە ماوەى رۆژانى پەيامبەرى، واتا ئەو هيزانە پياوان و ژنانى ديارى
دەكرد بۆ تواناى قسەكردن نووسىنى ووتەى خودا يان بۆ ئەنجام دانى
معجزەى تر ، ديارى رۆح ئەوانەش دەگريتهوه كە پەيام بەران و
پەيوەندى پيغمبەرايەتى ئەنجام دراوه وەك شفادان و تواناى قسە كردن
بە زمانەكان بى ئەمۆى بۆى بخوينن) ئەو ديارىانە يارمەتى كلتيساى
داووه بۆ دامازاندى و گەشەو پەرمپندانى سەرمەتاي ، بە دوو ريگا
ديارىەكانى رۆح گونجاو كردنى موژدەدانى ننجيلى پيرۆزى بەر
فراوان كردوه يە كە ميان موژدەدانى مەسيحيتەى پيشين توانيوو يانە
زۆر بە بويرانە راگەياندى خويان بكەن هەروەها زۆر بە بەهيزى
بەزۆر زمانى جياواز موژدەيان داوه ، دووميان ، توانيوو يانە دلتايبنەوه
لەو پەيامە و لەگەل موعجزەى زۆر گەوره هەروەها ديارى رۆح
چالاک بووه لە نووسىنى پەيمانى نويدا ، بەبى ئەوه نەمۆى دوواتر نەيان
دەتوانى دلتايبنەوه لە قيربون لە عيساو پەيامبەران ، لە پەيمانى كوندا لە
ماوەى موسادا ، ئيليشياو ئيليجيا خاوەنى هيزى هاوشنويه بوون ، پۆلس
واى بىر دەكردوه كە كاتيك دى كە ئەم ديارىانە هەلدەگيرين ، وە
ئەمەش رۆوى دا كاتى كلتيساى مەسيحيت دامەزرا ، وە پەيمانى نوئ
نوسرا بە ئەواوەتى ، هەر لەبەر ئەمە كەس خاوەنى ئەم ديارىانە نيه
ئەمرۆ ، كاتيك عيسا دەگريتهوه سەر زموى بەندەكانى خودا زياتر لە
جاريك دياريان پى دەبەخشرى لەلايەن رۆحى پيرۆز (كردار ۲ : ۱ -
۱۷ ؛ يونئيل ۲ : ۲۸-۲۹ ؛ ۱ كورنسسوس ۱۲ : ۱۱-۷ ؛ رۆما ۱۵ : ۱۹-۱۸ ؛
زەبورەكان ۱۰۵ : ۲۶-۲۷ ؛ ۲ پاشايان ۲ : ۱۰-۹ ؛ ۱ كورنسسوس ۱۳ : ۸-
۱۱ ؛ عيبيرتيكان ۶ : ۴-۵).

13.3 How should we regard people who claim to work miracles and to speak 'in tongues' today?

They are false teachers who do not work by the power of God. Sometimes they are deliberate deceivers, though more often they are themselves deceived. They are like the false prophets and magicians who claimed to be able to work miracles in the days of Moses, the Lord Jesus and the apostles (Exodus 7:11-12,22; Luke 11:19; Acts 8:9-11; Matthew 24:24). The Apostle John requires that we "test the spirits to see whether they are of God". There are many false prophets (1 John 4:1).

چون نيمه نيمو کسانه چاولي بکمين که بانگهشهي نيمو دهکمن که معجزه دهکمن به زماني جياواز قسه دهکمن؟
 نهوان ماموستاي سهختهکارين که نيش به هيزي خودا ناکمن ، ههندئ جار نهوانه بزمانابون (عمدی، قصدی) ههلهتاندن نهنجام ددهن ههچنده پيش ومخت خويانههلهتاندوه ، نهوان وهک پيغمبيري درو و معجزه مکاری درو وان که بانگهشهي نيمو که لهتوانايان دايه معجزه دهکمن له سهردهمي موسادا و ههروه ها لهسهردهمي عيساو پيغمبيراندا (دهرچون ۷: ۱۲-۱۱ ، ۲۲ ؛ لوقا ۱۱: ۱۹ ؛ کردار ۸: ۹-۱۱ ؛ مهتا ۲۴: ۲۴).

پهيامبر يوحنا نيمو لي داوا کردوين که نيمه دهبيت "روح ناقي بکمينه بو نيمو بيبيبن کامهيان له لاييني خوداويه چونکه پيغمبيري درو زور ههيه (بهکم نامهي يوحنا ۴: ۱).

13.4 Is God's Holy Spirit active today?

God's Spirit, or power, is always active for the salvation of men and women. It is powerfully active through His word, the Bible, which is spirit and life (John 6:63). When God's word is implanted in the heart of the believer, it becomes the incorruptible seed which springs up into eternal life (John 3:5-8; 4:13-14; 1 Peter 1:23-25; 2:1-3). By this means we enter into the life of the Spirit and we have access to God by prayer through Jesus Christ. We find strength for daily living and obedience to the commands of God (compare Hebrews 2:18 and Hebrews 4:15-16 with Romans 8:26-28). God has promised that He will never leave us or forsake us (Hebrews 13:5-6).

نايا رووحي پيروزي خودا چالاکه له روژگاري نيمرودا؟
 رووحي پيروزي خودا يان هيزي خودا ههميشه چالاکه بو ريگاي رزگاري مروقايتي ، ههروه ها چالاکه له نيو نيمو ووتانهي خوي به به هيزي ، نينجيلي پيروزي که ههم رووحو ههم ژيان (يوحنا ۶: ۶۳)
 کاتي که وتهي خودا چيندراوه له نيو دلئ باورداران ، دهبيتو تو و يکي زور ناياب که بههاري ژياني نهبراو دهبيت و سهوز دهبيت ، نيمه نيمو دهگيهبيت که نيمه دمچينه ناوو ژياني گيانيوه (رووحي) وه که دووعاو نزاگانمان ومردهگيريت له لايين خوداوه بههوي عيساي مهسيح ، نيمه هيز دمدوزينهوه له ژياني روژانه و ملکهچي بو فرمانهکاني خودا (يوحنا ۳: ۸-۵ ، ۴: ۱۳-۱۴ ؛ يهکم پتروس ۱: ۲۵-۲۳ ؛ ۲: ۱-۳)
 ههروه ها بهراوردی عيبريکان ۲: ۱۸ ؛ و عيبريکان ۴: ۱۵-۱۶ لهگمل روما ۸: ۲۶-۲۸). خودا بهليني داوه که ههريگيز وازمان لي ناهينيت پشت گويمان ناخات (عيبرانيهکان ۱۳: ۶-۵).

14 Angels

14.1 Who are the Angels?

Angels are God's immortal messengers who perform His commands. Angels protected Abraham, Isaac and Jacob. Angels warned Lot of God's judgements on Sodom. An Angel gave God's Law to Moses. Angels announced the birth of the Lord Jesus to the shepherds. Unseen angels look after God's servants today. Angels will help the Lord Jesus when he comes to judge (Hebrews 1:14; Psalm 103:20; Acts 7:38; Genesis 19:1; Luke 2:9; Psalm 34:7; Matthew 18:10; Luke 22:43; Matthew 24:31; 2 Thessalonians 1:6-10).

۱۴.۱ فریشته
فریشته کییه؟

فریشته په یا مبه ری نه مری خودان که فرمانی به جی ده گه یه نن. فریشته پاریزگاری کرد له ابراهیم، و اسحاق، یعقوب. فریشته نا گاداری داوه به قه ومی لوت له باره ی روژی داوه ره ی خودا. یه کییک له فریشته کان یا سای خودای دا به موسا. فریشته له دایکبوونی عیسیای را گه یاند به شوانکار. فریشته به په نهانی چاودیری به نده کانی خودا ده که ن له م روژگاره دا. فریشته یاریده ری عیسا ده بیت کاتی ده گه ریته وه بو داوه ری

15 - Sin, evil, Satan and the Devil

15.1 What is sin?

Sin is disobeying God's law (1 John 3:4).

15.1 تاوان چییه؟

تاوان بریتیه له پشت گوی خستنی یاساکانی خودا، (1 John 3:4).

15.2 When did sin and evil enter the world? Will it ever be removed?

Evil entered the world when our first parents disobeyed God in the Garden of Eden. The serpent was subtler than any other wild creature that God had made. He placed the temptation to sin to Eve with the lie, "You will not die. For God knows that when you eat of it (the fruit of the tree of knowledge of good and evil) your eyes will be opened, and you will be like God, knowing good and evil."

Eve and then Adam ate of the forbidden fruit. The evil suggestion of the serpent, once acted upon, became an inherent part of our human nature from that time. The power of evil is termed 'Satan' (adversary) in the Old Testament and often the 'Devil' (False Accuser) in the New Testament.

Hence the serpent is described as "that ancient serpent, who is the devil and satan", which is the evil power at work in the human race. It will only be finally removed when "the devil who had deceived them (the human race) is thrown into the lake of fire and sulphur" at the time of the second death (Genesis 3:1-7; Job 1:6; Romans 5:12-14; John 8:44; Revelation 20:2,10). This lake is not a real lake but a parable of destruction, just as Satan and Devil are a parable of human nature (see point 15.6).

15.2 گوناوه و ناپاکی له کوئ و کهی سمری همدادا؟ ئایا دوتوانین تاوان کهمبکینهوه یان نهیهنلین؟

ناپاکی و تاوان هاته دونیاوه کاتیک دایک و باوکمان (ئادهم و حصوا) له فرمانی خودا لایاندا له ناو باخچی تمورات له ناو هممو دروستکراوه درندهکانی خودا نهژدیها وردترینانه شهیتان حصوی فریودا به گومانی خراب، تو هرگیز نامری. خودا خوی دهرانی نیوه لهمه دمخون (میوهی داریک ناسراوه به چاک و خراب) چاوهکانت بکهوه پاشان دهبی به خودا، چاک و خرابیش دهرانی له داهاتوودا.

پاشان ئادهم و حصوا له میوه قهدهغه کراوهکیان خوارد. شهیتان بینشیاری کرد بو نهژدیها یهکم کارت سمری گرت، دهبیته میژویهک بو هممو مروقابهتی. به هیزی شهیتان دهوتری نههریمن (دوژمن، ناحمز) له سپاردنامهی کون و تازمدا به شهیتاوتراوه (گوناوه هلگر) لیره وهکو نهژدیها وسفکراوه "نهژدیهای کون که بریتیه له شهیتان یان نههریمن"، که هیزی شهیتان بهشداری دهکا له جنس یان نهژادی مروقابهتیدا. تاکه شتیک که بتوانی لایبات "شهیتان نهوانی فریودا (جنسی مروقابهتی) له کاتی دووم مردنیان له ناو ناگر و سولفسردا" (3:17), (John8:44), (Romans12:5), (Job1:6), (Gnesis), (Revelation 20:2,10) نهمه دهریاچه نیه بهلکو پهندیکی روختنهره، که تنها شهیتان یان نههریمن پهندیکی خرابه بو میژوی مروقابهتی (سهیری نامازهی 15.6 بکه)

15.3 Why do we sin?

Temptation to sin comes out of our own minds and bodies; we are tempted by our own 'human nature'.

The Apostle Paul called this the 'law of sin in his body. Sometimes other human beings persuade us to give in to the sinful desires of our own nature (James 1:14-15; Mark 7:21-23; Jeremiah 17:9; Romans 7:18-25; 5:12; Proverbs 1:10).

15.3 بۆچی ئېمە تاوان دېكەين؟

فریودان به تاوان دروست دېبې به هۆی میثک و جهسته مانهوه، ئېمه فریوو دهرنېن له لایهن خومانهوه "سروشتی مروقايهتی" په یامېرمان ئه مه ناودهنې ' یاسای گوناھ له جهسته دا' هندنې کات خویان قایل دېکهن به خۆدانه دهست همواو نار هزو مکانیان که له سروشتیان همیه. (Jeremiah). (Mark 7:21_23), (James 15_1:4), (Romans 7:18_25,5:12), (Proverbs 1:10).

15.4 What happens if we give in to the wicked desires of our human nature, and so live sinful lives?

We shall die. That is why the Bible says that the devil (human nature) has 'the power of death' (Hebrews 2:14).

15.4 چی رودهدات له سروشتی مروقدا نه گهر خوی بدات به دهست همواو نار هزو مکانیهوه؟

ژیانمان ده بېته ژیانیکې گوناو؟ ئېمه دېبې بمرین ئه مه نهوه یه له تهور اتدا که ده لې شهیتان (جنسی مروقايهتی) بریتیه له هیزی مردن، (Hebrews 2:14).

15.5 What did the Lord Jesus do to the devil?

The Bible says that the Lord Jesus destroyed the devil. This proves that the devil cannot be a great evil monster, who is alive today. Our Lord had a human nature just like us, and he was tempted to sin just as we are. This means that the Lord Jesus had to struggle against 'the devil' (his own natural desires) just as we do. If the devil were a powerful angel, Jesus would have needed to come in the nature of angels to defeat him. Hebrews 2:16 explains that he did not do this. He shared our nature (verse 14). But, unlike us, the Lord won every struggle; never once did he give in to temptation, and so 'the devil' was defeated.

Since Jesus Christ rose from the dead, he has had an immortal body and no longer faces temptation. For him, human nature ('the devil') has been destroyed and is conquered (Hebrews 2:14-16; 4:15; Romans 6:6-10; 1 John 3:8).

تهورات دهلی خودای عیسا شهیتانی تیکشکاند. سهلمینراو هکان دهلین شهیتان ناتوانی بی به دهعبایهکی گهوره ، تاوهکو ئهمرۆش همر دهژی، خوداکانی تر رهگهزی مروفایهتیان تیدایه ومکو ئهم، وه بههژی گوناوهوه فریو دراوه ومکو ئیمه. ئهمه مانای وایه خودای عیسا دژایهتی یان شهر دهکات لهگهله شهیتان (که خاوهنی نارهزوویهکی سروشتی خویهتی) تهنها ومکو ئیمه که دهیکهین. ئهگهر شهیتان هیزی فریشتهی بوایه دهبوایه عیسا بی یه فریشته بو پارێزگاری ئهو. (Hebrews 2:16) ئهو رون دهکاتهوه که ئهو ناتوانی ئهمه بکا. ئهو سروشتی خوی بلاو کردهوه (Verse14). بهلام ناحهزانی ئیمه، بهلام خودا ههموو هیزهکانی بوخوی بردوه. ئهو ههرگیز بو یهکجاریش نه دۆراوه له پیشبرکی. بویه کهواته شهیتان سههرکهوتوو نهبوو لهو کاتهوه که عیسا مردوه، جهستهیهکی نهمری هیه. وه زۆریش روبهروی ئهو پیشبرکیانه نهبووه. بو ئهو سروشتی مروفایهتی (شهیتانه) که رووخینرا پاشان شکینرا. (Hebrews16_2:14),(Romans6:6_10), (John3:8).

15.6 What do 'Satan' and the 'Devil' mean?

Satan is a Hebrew word meaning 'adversary' (the Old Testament was written in Hebrew). Sometimes it is translated 'enemy' or 'opponent', or 'adversary', and sometimes it is used as a name. Peter opposed the Lord Jesus, so Jesus said to him: 'Be gone, Satan!'.

Human nature is God's greatest enemy (and ours too!), so the New Testament calls it 'Satan' in many places. Wicked men are also referred to as 'Satan', in some verses (Acts 5:3-4; 1 Thessalonians 2:18; Matthew 16:23; 1 Timothy 1:20).

The Devil, as used in the New Testament, written in Greek, is a kind of parable of the wickedness of human nature. Human nature is displeasing to God. This is shown by God calling it 'the devil'. Wicked men are also sometimes called "the devil" as if it were a powerful person. We should never underestimate the power of evil (Romans 7:13-25).

We need the whole armour of God to resist 'the devil' (Ephesians 6:11). The Greek word 'diabolos' is translated as 'a devil', and 'the devil' but also as 'false accuser' and 'slanderer' which shows the proper translation of this word (John 6:70; 8:44; 1 John 3:8; Revelation 2:10; 1 Timothy 3:11; Titus 2:3).

Note: There are a few Bible passages that are commonly interpreted as teaching a supernatural devil, but in every case this is due to ignoring the context. For example, 'Lucifer' of Isaiah 14:12 (AV) is not a wicked angel. Better translations give the true meaning 'Day Star' instead of Lucifer. It refers to the king of Babylon, a very wicked man who worshipped the Day Star as a god. Read the whole passage, starting from verse 4. Likewise, the 'anointed cherub' of Ezekiel 28:14 is not a wicked angel. It is the king of Tyre — verse 12 says so.

(Satan) وشەیمکی عبریە بە واتای دوژمن دیت (له یاداشتنامه کۆنەکانی عیبریەکاندا نوسراوە) هەندێ کات بە واتای دوژمن یا ناحەز یان دژ دیت وە هەندێ کات وەکو ناویک بەکار دیت پینەر دژایەتی خودای عیسا دەکات بۆیە عیسا پێی دەڵێ بڕۆ، ئەهەرمەن! جنسی مەرفۆف خودا گەورەترین دوژمنیانە. (بۆ ئەوانی تریش هەروا)، بۆیە لە سپاردنامە تازەکاندا بەمە دەوترێ ئەهەرمەن لە زۆربەیی شوێنەکاندا. دەستەواژەیی پیاوی خراب دەگەرێتەوه بۆ ئەهەرمەن لە زۆربەیی هۆنراوەکاندا. (Thessalonians2:18), (16:23), (4,1_5:3), ((1 Timothy 1:20, Mathew)).

دەستەواژەیی شەیتان بەکار دیت لە یاداشتنامه تازەکاندا، لە لایەن یۆنانیەکانەوه نوسراوەتەوه، کە پەندیکی خراپە بۆ جنسی مەرفۆقیەتی. جنسی مەرفۆقیەتی خودۆ تۆرەیی دەکا. ئەمە باندەکرێ لە لایەن خودا بە شەیتان. پیاو خراب هەروەها باندەکرێ بە شەیتان کاتیک کەسیکی بەهیز و شەرەنگیز بێ. نێمە پێویستە هەرگیز هیزی شەیتان بەکەم نەبینن. (Romans 25_7:13) نێمە پێویستمان بە هەموو زرتیۆشەکان هەیه بۆ خودا بۆ پارێزگاریکردنی شەیتان (Ephesians6:11) وشەپۆنانی diaboios پێناسە دەکریت، شەیتان و شەیتانەکە و گوناو و نازار هەمان مەبەست دەگەڕێت. (John6:70), (John3:8), (8:44), ((Revelation2:10), (Timothy3:11), (Titus2:3)

تیبینی // تەنھا هەندیککی کەم لە تەورات هەیه کە سروشتی شەیتان دەر بخت، بەلام لە زۆربەیی حالەتەکاندا ئەمە دەبێتە هۆی هەڵوێشاندنەوهی دەقەکان. بۆنموونە "Lucifer" لێ (Isaiah 14:2(AV) فریشتەیهکی خراب کار نیە. وەرگێرانی باشتەر واتایهکی باشتەر دەدات Day star بەکار دیت لا جیگە Lucifer کە دەگەرێتەوه بۆ پاشای بابلێهەکان، زۆربەیی پیاو خراپەکان Day star دەپەرەستن وەکو خودایهک. تەواوی هەنگاوێک بۆ خۆپنەوه، دەست پێیکە لە Verse 4. بە ژیرانەوه، فریشتە پەسەند دەکەیت، لە Ezekiel 28:14 فریشتەیهکی خراب نیە. کە پاشای Tyre verse 12 جار دەپێتەوه.

<h2 style="text-align: center;">16 - Demons and unclean spirits</h2>	<p>16 Demons and unclean spirits_ ۱۶_ دیوو روچی ناپاک</p>
<h3 style="text-align: center;">16.1 What are demons and unclean spirits?</h3> <p>In the Bible, illnesses — especially mental illnesses — are called 'devils' (old English Bibles), 'demons' (modern English Bibles), 'evil spirits', or 'unclean spirits'. When the people were healed from the illness — an 'unclean spirit' — was said to be 'cast out' of them. Sometimes an 'unclean spirit' means 'wickedness' (1 Samuel 16:14; Matthew 8:16-17; 12:22).</p> <p>Note: 'devils' in the King James Bible of 1611 (AV) are better translated 'demons' — see below.</p>	<h3 style="text-align: center;">۱۶_ ۱ شهياتينوو روچی ناپاک چین؟</h3> <p>له نيو کتیبی پيروژدا نهخوشيهکان به تاييهت نهخوشيهکانی روچ، به شهيتان "نهريمهن" روچی شهياتینی "ناو دهبرین. کاتیک خه لکان لهو نهخوشيهکانه رزگار دهيوون وایاندهزانی روچیکی ناپاک له نيو جهستهیدا دهر دهچیت. هندیک جار ناپاک به مانای (شهر فروشو ناژ او هگیره). (یهکهه ساموئیل ۱۶:۱۴؛ مەتا ۸:۱۶-۱۷؛ ۱۲:۲۲).</p> <p>شهياتین له AV باشتر روونکاری له سهر کراوه، له دواتر سهیری بکهن.</p>
<h3 style="text-align: center;">16.2 Pagans believe that 'evil spirits' are invisible living beings. Should a Christian believe this?</h3> <p>The Bible says that God is the Master of His own universe. There are no living spirit beings except God, the Lord Jesus, and God's angels. The angels do God's will, so they can neither sin nor die. As we have already seen, the devil, Satan, and evil spirits are used in the Bible as a kind of parable. They represent sinful human nature, and illness, which is a consequence of our sinful state (Isaiah 45:5-7; Amos 3:6).</p>	<h3 style="text-align: center;">بی ایمانهکان پروایان وایه که شهيتان به چاو نابیندریت.</h3> <h3 style="text-align: center;">نایا کریستیانه کانیس پروایان وایه؟</h3> <p>کتیبی پيروژ ده لیت که خودا پاشای دونیای خویهتی. هیچ روحیکی زیندوو بیجگه له خوداو عیسای مسیحوو فریشتهکان بوونی نیه. فریشتهکان ئیرادهی خودا به رتوه دهبن، که وایه نه گوناح دهکهن و نه دهمرن. ههر وا که بیشتر بینومانه له شهر، ئیبلیس، شهياتانی، له نيو کتیبی پيروژدا و هکوو نه مسیلتیک که لکی لی وهر دهگیریت. ئهوانه نیشاندهری زاتیگوناهاکاری ئینسانیه، که داهاتی زات، گوناهاکاری ئینسانه (ئیشایا ۴۵: ۵-۷، ئاموس ۳: ۶).</p>

16.3 What are demons? Are they powerful?

Demons are idols or false gods worshipped by some people. They believe these demons have powers. We should have nothing to do with them. There is only one God whom we worship. If we believe in demons we do not believe in God because we blaspheme against the Holy Spirit (1 Corinthians 10:19-22; 8:1-6; Psalm 106:34-39; 2 Kings 1:1-2; Mark 3:22-30).

۱۶_۳ ديو هکان چين؟

دئو هکان پيکروو خودا دروزنهکانن که له لایهن هندیکهوه پسرستش کراون. ئهوانه پروایان وایه که ئهم دئوانه به هیزوو توانان.

ئیمه نابیت هیچ پیوهندییکمان لهگهڵ ئهو کهسانه ببيت.

تئها یهک خودا ههیه که ئیمه دهپهرستین. ئهگهر ئیمه به بوونی دئو هکان ئیمانمان ببيت، بهبوونی خودا کوفرمان کردوه. (یهکهه کورنوس ۱۰: ۱۹۲۱؛ مرقوس ۳: ۲۲۳۰).

17 - The way to eternal life

the way to eternal life _
۱۷_ رینگه ی ژيانی ههتا هتایی

17.1 I want to live for ever in Christ's kingdom. What must I do?

- a) You must believe with all your heart in the teaching of the Bible and accept the Lord Jesus Christ as the one through whom you can be saved. This requires regular, prayerful reading of the Bible so that you can find and apply the wisdom which comes from God. Read it every day (2 Timothy 3:14-17; Acts 4:12; James 3:13-18).
- b) You must 'repent'. This means that you must be truly sorry that you are a sinner; you must want God, through Jesus Christ, to forgive your sins; and you must promise God that you will try to live by His commandments (Acts 3:19; 1 John 3:6).
- c) You must be baptised (Acts 2:38-42).
- d) You must continue in the life of the spirit, following the example of the Lord Jesus Christ (Romans 2:7; 6:1-4; 8:1-4).
- e) You must remember the death and resurrection of our Lord Jesus in the regular partaking of the emblems of bread and wine in fellowship with God, His Son and your brothers and sisters (1 Corinthians 10:16-17; Hebrews 10:25; 1 John 1:3-4).

1

۱-۱۷ من که دهمه هویت بۆ ههمیشه له نیوان پاشایهتی مهسیحدا بيم دهبیت چی بکهم؟

(الف) ئیوه دهبیت پر به دل برواتان به کتیبی پیروژ بیتوو همر وهها برواتان بهوه ببیت که عیسای مهسیح دهتوانیت ئیوه نهجات بدات. نهمهش پیویستی به خویندنی بهردهوامی کتیبی پیروژوو عیبادت ههمیه تا بتوان بگهن بهحیکمهتوو پاداشت لای خودا دهبیت ههموو روژ کتیبی پیروژ بخوینن. (دوو ههم تیموساوس ۳: ۱۴-۱۷؛ کرداری نیردراوان ۴: ۱۲؛ یاقوب ۳: ۱۳-۱).

(ب) دهبیت توبه بگهن، نهمهش بهی مانایهیه که دهبیت به راستی بهوه بۆ نهیهوه که گونا هباریت ههست به بیزاری بکهمیت. دهبیت له عیسای مهسیح داوا بگهن که له گونا ههکانتان خوش بیتوو همر وهها له گهل خودای خوت پهیمان ببهستی که ههموو هملیک دهدهیت، تا له ژیر فرمانی خودادا ژیان بهسهر بهری. (کرداری نیردراوان ۳: ۲۹؛ یوحنا ۳: ۶).

(ج) دهبیت غوسل بگهن (کرداری نیردراوان ۲: ۳۸-۴۲).

(د) ئیوه دهبیت له نیوان ژبانی روچانیدا دوکهوتوی عیسای مهسیح بن (روما ۲: ۷؛ ۶: ۱-۴؛ ۸: ۱-۴).

(ه) دهبیت مهرگوو زیندوو بوونهوهی عیسای مهسیح له ژیر نهمروو رحمهتی خودادا، به خواردنوو خوار دنهوهی نانوو شهراب، له گهل خوشکوو برایانمان بیر بهیننهوه (یهکهم کورنوسوس ۱۰: ۱۶-۱۷؛ عیبرانیهکان ۱۰: ۲۵؛ یوحنا ۱: ۳-۴).

18 - Baptism

۱۸ - غوسل

18.1 What is baptism?

Baptism, as instructed in the New Testament, requires the person to be fully submersed in water and then to be lifted out again, rising to a new life in Christ Jesus our Lord (Matthew 3:13-17; Mark 1:9-

۱۸-۱ - غوسلی ته عمید چیه؟

غوسلی ته عمید له راستیدا به مانای پهیمانی نویی ئینسانیکه که دمییهویت به تهواوی بچینه ناو ناو و دواى ئهوه بیته دهر موه و به

10; John 3:23; Acts 8:36-39).

ژيانیکي نوئ له عيسای مهسئح پيرومرده بئیت. (مهتا ۳: ۱۳-۱۷؛ مهرقوس ۱: ۹-۱۰؛ یوحنا ۳: ۲۳؛ کرداری نیردراوان ۸: ۳۶-۳۸).

18.2 What does baptism mean?

۱۸-۲ مانای غوسلی ته عمید چیه؟

- a) It reminds us that Jesus was buried and rose again. In symbol we die with him to put away our sin and to rise again to a new life in Jesus Christ (Romans 6:3-4). We are united in Christ's death so that we can also be united in resurrection when he comes again (Romans 6:5).
- b) Our old self dies when we are in the water and we emerge set free from sin. This means that God forgives all the sins we have ever committed. We make a fresh start as disciples of Jesus Christ (Romans 6:6-7).
- c) When we come out of the water we present ourselves to God as people brought from death to life. This does not mean that we cannot die, but refers to our new commitment to righteous living (Romans 6:11-13).
- d) It is the token by which we become children of God and members of the seed of Abraham in Christ Jesus through the everlasting covenant (Galatians 3:26-29).
- e) Our new life and commitment places us in the grace of God (Romans 6:14). See 20.1, d).

الف) بیرمان دمخاتوهه که عیسا مهسئح له نیو گوردا نیژراو دوباره زیندوو بووه. بهم شیوازه نیمهش دهمرینوو گوناهاهکانمان دهنیژین و دوباره هملدهستینهوه له نیو مهسئحدا ژیانیکي نوئ دست پی دهکین. (روما ۶: ۳-۴)

نیمه له مردندا بوین به هاوریی مهسئح، هس بهو بونهیهوه له راپهرینهکیدا، نهو کاته که دوباره دیتوهه ببین به هاوریی. (روما ۶: ۵)

ب) نهو کاتهی که له نیو ئاوان، دهمرینوو له گوناه رزگار دهبین و نیمهش بهو ماناییه که خودا له ههموو گوناهاهکانمان خوش بوه و وکوو کهسئیک که رابهری عیسای مهسئحه، دوباره دست پی دهکین. (روما ۶: ۶-۷)

ج) کاتیک که له ئاوان دینه دهر، خویمان وکوو ئینسانیک که له مهرگ گهرا بیتوهه به خودا نیشان ددهبین. نیمهش بهم مانایه نیه که ایتر نامرین، بهلکوو پیوهندی نیمیه له گهل ژیانی روحنانیدا. (روما ۶: ۱۱-۱۲-۱۳).

د) نیمه نیشانهیهکه که نیمه دهنوانین لهو ریگهیهوه ببین به کوری خوداو به بونهی مهسئحههه ببین به نتهوهی ئیبراهیموو له بهلینهکانیدا بهشدار بین. (گه لاتیا ۳: ۲۶-۲۹).

ه) ژیانی نوئو پهیمان، نیمه له لای گهوهی خودا دادهنیت (روما ۶: ۱۴ ببین ۲۰: ۱)

18.3 MUST we be baptised?

Yes. The Lord Jesus was baptised, Paul was baptised and converts in the early church were baptised, as commanded by the Lord Jesus. Baptism is an act of obedience. We must be baptised because God commands us to be baptised (Matthew 3:13-17; Acts 2:37-41; 22:13-16; Galatians 3:27-29; 1 Peter 3:21).

۱۸-۳ دهبیت غوسلی ته عمید بدرین؟

بهلی، عیسا غوسل درا، پؤلس غوسل درا و یهکم کلنسا به فرمانی خودای عیسا غوسلی کرد.

ته عمید ریگاینکه بو فرمان بردن. نیمه دهبیت خوسل بدرین چونکا خودا له نیمه ویستوه (مهتا ۳: ۱۳-۱۷؛ کرداری نیردراوان ۲: ۳۷-۴۱؛ ۲۲: ۱۳-۱۶؛ گه لاتیا ۳: ۲۷-۲۹؛ یهکم نامه پی پتروس ۲۱: ۳).

<p>18.4 Can we be baptised before we have understood the Gospel?</p> <p>No. We must first understand the Gospel; then believe it; then, as soon as possible, be baptised (Mark 16:16; Acts 8:12).</p>	<p>١٨-٤ ئایا ئیمه دهتوانین پیش نهوهی له ئینجیل تییگهین غوسل بدریین؟</p> <p>نا، پیش ههموو چتیک دهبیت له ئینجیل تییگهین؛ دواى نهوه برۆای پی بنین و له زووترین کاتدا غوسلی تهعمید بدریین (مەرقوس ١٦: ١٦؛ کرداری نێردراوان ١٢: ٨).</p>
<p>18.5 Does the Bible speak of babies being baptised?</p> <p>No, never. Babies are not able to believe; therefore, they cannot properly be baptised (Acts 8:12, and note the words, 'when they believed', and 'both men and women').</p>	<p>١٨-٥ ئایا کتیبی پیروز له باره ی غوسلی مندالان قسه دهکات؟</p> <p>نا، هیچ کات، مندالان توانای برۆایان نیه بهو بۆنهیهوه ناتوانن غوسل بدرین (کرداری نێردراوان ٨: ١٢) بهم وشانه سهرنج بهن: کاتیک ئیمانیا ن هینا و پیاوانو ژنان سهرنج بهن .</p>
<p>18.6 Is it right to baptise by sprinkling or pouring water on a person?</p> <p>No. The Lord Jesus and his disciples were dipped right under the water, and so should we be (Matthew 3:16, Acts 8:38-39).</p>	<p>١٨-٦ ئایا ئهمه دروسته که به پرژهندن یا پرژاندنی ناو به که رووی کهسێکدا غوسل دهدریت؟</p> <p>نا، عیساو هاوڕیکانی چوونه ژیر ناو و ئیمهش دهبیت واکهین مهتا ١٦: ٣؛ کرداری نێردراوان ٨: ٣٨-٣٩).</p>
<p>19 - The Christian life</p>	<p>the Christian life _19</p> <p>١٩- ژبانی مهسیحی</p>

19.1 Do Christadelphians keep Communion?

Yes. They usually call it the breaking of bread (Acts 2:42). The Lord Jesus has commanded us to meet together regularly to break bread and drink wine, in memory of his sacrifice until he comes back. The bread represents his body, and the wine represents his blood (1 Corinthians 11:23-26; John 6:53-56).

۱-۱۹ نایا کریستا دلفیه‌نه‌کان ده‌بیت پیکه‌وه‌بوونی خویان دریره پی بدن؟

به‌آئی، ئەوان زۆریه‌ی کات ئەم پیکه‌وه‌ بوونیانه به‌شکاندنی نان ناو ده‌بن. (کرداری نێردراوان ۲: ۴۲)، عیسی‌ی مەسیح دەستوری داوه که به‌ شتیوه‌ییکی ریکوو پیک بو شکاندنی نانو و خوار دهنوه‌ی شه‌راب په‌کتر ببینن و فیداکاری ئەو تا کاتیک که ده‌گه‌رێته‌وه له‌ بیری نه‌که‌ین . نان سمبولی جه‌سته و شه‌راب سمبولی خۆینی عیسی‌ی مەسیح (په‌که‌م کورنسیوس ۱۱: ۲۳۲۶؛ یوحنا ۶: ۲۳۲۶).

19.2 Why is it necessary for us to break bread and drink wine?

- Baptism is described as a new birth. A growing child needs food at regular intervals. The breaking of bread is a symbolic meal, which provides us with spiritual food.
- In baptism our past sins are forgiven, but our weak human nature cannot stop sinning. The breaking of bread service reminds us of the sacrifice of Christ and gives us opportunity to ask for the forgiveness of our sins again.
- By the breaking of bread we are reminded of the vows we made at our baptism. It is a time for rededication. It reminds us that Jesus, though now in heaven, will come back to the earth.
- The breaking of bread also strengthens our fellowship with our fellow believers. We are told not to stay away from the assembly of believers, but to be present as an encouragement to those who share our beliefs. To stay away from the believers' assembly is to wilfully sin (1 Corinthians 11:23-29; Matthew 26:26-28; 1 Corinthians 10:16-17; Acts 2:42,46, Hebrews 10:24-25).

19.2 بۆچی بو ئیمه‌ گرنه‌گه‌ نان له‌تبه‌که‌ین و شه‌راب بخوینوه‌ ؟
 a) غوسل پیناسه‌ کراوه‌ وه‌ک له‌ دایک بوئیکه‌ی نوێ. گه‌شه‌ی مندال پنیوستی خوراک له‌ کاتی ریکخواه‌ . نان له‌تکردن دروشمی ژه‌مه‌ کانه‌، که خوراکی گیانی (روحی) بو ئیمه‌ی دابین ده‌کا
 b) له‌ غوسل کردن له‌ گوناه‌ی پیش و مخرمان خوش ئەبن، به‌لام سروشتی ئیمه‌ی مروّف له‌ گوناه‌ کردن نا وه‌ستی بونه‌ی نان له‌تکردن قوربانی دانی سه‌روه‌ر مان وه‌ بیری ده‌ خاتوه‌ و ده‌رفه‌تمان ده‌داتی بو دوباره‌ داوای لێ خوش بوون له‌ گوناه‌که‌نمان
 c) به‌ له‌تکردنی نان ئە وه‌ ئینه‌ی دامان بوون له‌ غوسل کردماندا وه‌ بیری دیتوه‌ ، وه‌ کاتی تاز مکردنه‌وه‌ی به‌لین ده‌بیت، وه‌ بیریمان ده‌خاتوه‌ که عیسا له‌ بیری ئیمه‌ دایه‌ له‌ ئاسمان ، ده‌ گریته‌وه‌ بو سه‌ر زه‌وی
 d) هه‌روه‌ها له‌ تکردنی نان ده‌بیته‌ به‌ هیزی په‌ ره‌ستشیمان له‌ گه‌ل باوه‌ردارانی هاوڕیگامان، وتوشمانه‌ نا بو دوور کهوتنه‌وه‌ له‌ کومه‌له‌ی باوه‌رداران، به‌لام ناماده‌به‌ وه‌ک هاندانیک بو ئە وانه‌ی که باوه‌ری خویان له‌ گه‌لمان به‌ش ده‌که‌ن، دور کهوتنه‌وه‌ له‌ باوه‌رداران و کومه‌ل به‌ زانابوون (عمدی) گوناه‌

1 کۆرنسیانه‌کان (11) 23-29..... مه‌تا (26) 26-

28..... 1 کۆرنسیانه‌کان (10) 16-17..... کردار (2) 42-

46..... عیبری‌کان (10) 24-25.....

19.3 Must we break bread and drink wine on any special day?

No. The breaking of bread was instituted on a weekday evening. Jesus said we should keep it 'often', but he did not say how often, or on which day. The early disciples usually kept this ceremony on 'the first day of the week' — Sunday. For most people nowadays, Sunday still seems to be the most convenient day (Acts 20:7; 1 Corinthians 11:25-26).

19.3 ئا يا ئيمه دهبيت له هه ر روژيكي تاييهت نان له تکهين و شراب بخوين؟ نهخير . له روژيكي هه فتهدا له ئيواران سهراوهي گرتوه . عيسا وتي دهبيت به ردهوامبين لئ ؛ جار جار به لام نهی ووت چهند : جار يان له چ روژيک. هاوه لانی پيشين و هکو خو (عادهتهن) ئه م يادهيان به ردهوام کرد له "يه که م روژی ههفته "----يهک شه م بو زورتيک له خه لک له روژی ئيستادا ، هيشتا واديار دهکا يهک شه م ناسانترن و گونجاوترين روژه ..... کردار (20)7
1 کورونسيان هکان (11)26+25.....

19.4 What other services do Christadelphians hold?

They hold meetings for preaching the true Gospel and for studying the Bible. Christadelphian meetings usually include hymns, prayers, and Bible readings.

These should be supported as much as possible (Hebrews 10:24-25).

19.4 کريستودلفيان هکان چي ئه رک و خزمه تتيکی تر له خو دهگرن ؟
ئه وان ديدنه ي ساز دهنه بو موژدهدانی راستي ئنجيل و بو فيربوون لئى . ديدنه ي کريستودلفيان هکان و هکو خو (عادهتهن) له سروود ، نزاو نويزو ، و خوئندنئى ئنجيل ئه مانهش دهگريتهوه . دهبيت پشتگيري ئه م کارانه بکريت تا چه نده گونجا .....
عيبريکان (10)24-25

19.5 Must we keep the Sabbath Day?

No. Jesus fulfilled the law of the Sabbath (Matthew 5:17). When God gave the fourth commandment, "Remember the Sabbath day ..." (Exodus 20:8) He was providing one day a week rest from the curse placed on Adam to work "all the days of your life" (Genesis 3:17). For those who trusted God and kept the Sabbath, He made a special provision to sustain them (Exodus 16:22-24). To reject God's Sabbath, therefore, was to refuse God's gift of grace. But Jesus came as God's gift of grace to all who believe in him. He performed God's work on the Sabbath and declared himself 'Lord of the Sabbath' (Matthew 12:5-8; John 5:17-18). Jesus removed the burden of the curse of Adam (Matthew 11:28-30; 6:31-33). Now **all** days become a sabbath to the true Christian for whom God has prepared an eternal Sabbath of rest (Hebrews 4:8-10).

Some like to set aside a special day or special moments for dedication to God. This is good, and the principles for doing this are explained in Romans 14:5-9.

نایا پیویسته رۆژی شهمان به ردهوام کهین ؟ 5.19
نهخیر . عیسا یاسای شه مان پرکردهو ته واوی کرد
،،(مهتا5:17). کاتی خودا فرمانی چوارهمی دا "رۆژی شه مهتان به بیر
(پینهوه ... "دهرچون8:20
رۆژیکی له ههفتهکه دانا بۆ پشودان له و
نهفرتهی خرابوه سه ر ئادهم بو کارکردن "هه موو رۆژمهکانی
ژیانت" (پهیدابوون3:17) بۆ ئهوانهش که متمانهیان بهخواکردو رۆژی شه
مهیان پاراست ، بهردهوامی و پشگیری تایبتهی پیشکش کردن
(دهرچوون16: 22- 24
له رمکردنهوهی شهمانی خودا ،، بو ئه نجامی فه رامۆش کردنیان له
دیاری خودا و به زهی خودا . به لام عیسا هات وهک دیاری خودا و میهر
و بهزهی بۆ ههموو ئه وانهی که باومریان پیهینا . ئه له رۆژی شه م
کاری خودای انجام دا ومخوی وه ک" پاشا و گهورهی رۆژی شه مه"
ناساند .. (مهتا 12: 5-8 یوحنا5: 17-18). عیسا گرانی ئه نهفرتهی
سه ر ئادهمی لابرد (مهتا11: 28-30; 6: 31-33). ئیستا ههموو رۆژمهکان
بوه به رۆژی شهمان بۆ مهسیحیه سه ر راستهکان بۆ هه موو ئهوان خودا
شه ممه یه کی ههتا ههتای ئاماده کردوه له پشودان (عیبریکان 4: 8-
10). هه ندیک پنیان خوشه بۆ دانانی رۆژیکی تایبته یان کاتیک بۆ
خوایستانه یان اخلاصکهن بۆ خودا . نه مه شتیکی باشه ، نا مانجی له
(کردنی ئهم کاره رونهکارهتتهوه له) رۆما 14: 5-9

19.6 How often should a Christian read the Bible?

Every day, if possible. Those who are unable to read should try to go to the house of one who can read, so that they can listen to the Bible being read (Acts 17:11).

19.6 تا چهنده و چهندیک دهبیت مهسیحی دهبیت ئنجیل بخوینی ؟
ههموو رۆژیک ، نه گه رگونجا . ئهوانهشی ناتوانن بیخویننهوه پیویسته
هه ولی رۆشتن بۆ مالی یه کی بدات که بتوانی بخویننهوه ، کهواته
دهتوانی گوپیگری له ئه ئنجیله ی ده خوینرتهوه (کردار 17: 11)

7. چ جوره

ژيانىك دهبيت مهسخت بژيت ؟

مهسختى دهبيت به متانه پيكر او بيت، و راستگو، هوشيار، ناشتى خواز، به سوز، جيمتانه و كار اوچالاک. دهبيت ژيانى روون و پيروژ بيت. ميردوو و ژن دهبيت به سوز و راست بن له گهل يهكتر، هه روهك عيساي سه روه به سوزو راست بوو له گهل بو كلئيساكهى. مندال دهبيت دهبيت گهروه بكرىت له مالكى دلخوش له سايه ى خوشويسنى باوك و دايك، كه فيريان بكات بو پهرهستنى خودا (روما 12: 9-21؛ گهلالتيا 22-23؛

ئه فه سوس 4: 32-20؛ 5: 1-5، 22-23؛ 6: 1-9؛ كولوس 3: 12-25).

19.7 What sort of life should a Christian live?

A Christian should be truthful, honest, sober, peaceful, kind, generous, reliable and hard working.

His life should be clean and holy. Husbands and wives should be kind and true to each other, just as Jesus Christ is kind and true to his church. Children should be brought up in a happy home by loving parents, who will teach them to obey God (Romans 12:9-21; Galatians 5:22-23; Ephesians 4:20-32; 5:1-5, 22-23; 6:1-9; Colossians 3:12-25).

19.8 What attitude should a Christian show to other people?

A Christian should live a life of service to God and Jesus. We serve God by serving each other. This means we put the needs of others before our needs. We show love as Jesus loves us. If we cannot love each other, we cannot love God. If we cannot serve others, we cannot serve God (Luke 10:25-37; 1 John 3:16-23; 4:20-21; John 13:12-17).

19.8 ئه ههلوپستهچيه كه دهبيت مهسختى نيشانى خهلكانى ترى بدات؟

مهسختى دهبيت ژيانىك بژى له خزمهتى خواو عيسادا. ئيمه خزمهتى خوا دهكهن كاتى خزمهتى ههريهك له خومان دهكهن. ئه مهش ئهوه دهگهيمنى كه پيوستى ئهوانى تر دهخهينه پيش پيوستى خومانهوه. ئيمه خوشهويستى پيشان دههين ههروهك چون عيسا ئيمهى خوش دهويت، ناشتوانين خودامان خوش نهويت، ئهگهر ئيمه نهتوانين خزمهتى ئهوانيتر كهين، ناشتوانين خزمهتى خودا بكهين (لوقا 10: 25-37؛ يوحنا 3: 16-23؛ 4: 20-21؛ يوحنا 13: 12-17).

19.9 How devoted should a Christian be to God?

God has given His Son for us. We should give ourselves wholly to God. Following Jesus should be the most important thing in our lives (Mark 10:17-22; 12:41-44; Romans 12:1-2).

19.9 تا چه ند دهبيت مهسختى گيان سپار و (فدا كار) بيت بو خوا؟ خودا كورى خوى بهخشى به ئيمه. ئيمهش دهبيت خومان بيهخشين به خودا به تهواوى. شوينكه وتنى عيسا ببينه گرنگنرين شتى ژيامان (مهرقوس 10: 1-2؛ 17-22؛ 12: 1-2؛ 41-44؛ روما 12: 1-2).

19.10 Should a Christian expect to make money from preaching the Gospel?

No. Jesus said, "You received without paying, give without pay." (Matthew 10:8). Also, we are told that it is "more blessed to give than to receive" (Acts 20:35).

19.10 ئايا دەبیت مسیحی پاره و دەست بخت له ریگهی بانگهوازی ئینجیلدا؟
نەخیر. عیسا ووتی "پیتان گەشت بە بێ بەرامبەر، بیهخشن بە بێ بەرامبەر" (مەتا ۱۰: ۸) هەروەها پیمان و تراوە "بەخشین لە وەرگرتن بەختەور پترە (کردار ۲۰: ۳۵).

19.11 What does the Bible mean by faith?

Faith means belief in the promises of God. For example, Noah believed that God would destroy the world with a flood and he showed his belief (faith) by building the ark. A faithless man is a man who has no confidence in God; he does not believe that God will keep His promises. In his heart, such a man is calling God a liar — one who makes promises and does not keep them. Faith is an essential part of the Christian life. If we believe that our sins can be washed away through Christ, then we shall show our faith by being baptised. If we believe that God will send the Lord Jesus to cleanse the world and fill it with holiness, then we will show our faith by preparing our hearts for his second coming and praying daily for it. It is impossible to be a Christian without showing faith (Hebrews 11:6-7; James 2:21-26; Galatians 3:6-9; 1 John 5:10; Ephesians 2:8).

19.11 واتای باوەڕ چیه له ئینجیلدا؟
باوەڕ واتا بروات بە بەلێنەکانی خودا بێت. بۆ نمونه، نوح باوەری بەوەکرد که خودا لافاوێک دەنیریت جیهانی پێ
نقوم دەکا ئێو باوەری خۆی نیشاندا بە (باوەر) بە دروستکردنی کەشتیەک. مەروڤە باوەر سستەکان که متمانەیان بە خودا نەبوو؛ بڕوایان نەهێنا که خودا بەلێنی خۆی بەجیدینی. له ناخی خۆیانەوه هە ندیک له خەلک دەیان ووت خودا درۆ دەکا -یەکیک لەوانیە که بەلێن دەداو بە جیهان ناهینی. باوەر یه کێکه بنگهه سهرکههه ژيانى مسیحیت. ئەکەر باوەرمان و ابیت که گوناھەکانمان دەشۆردرێتەوه (پاک دەبیتەوه) بەهۆی عیساى سەرور، ئینجا پتویستە
باوەری خۆمان پیشان بەدەین بە بانو کردن [غوسل کردن]. ئە گەر ئێمه باوەرمان وایه که خودا عیساى سەرور دەنیریت بۆ پاکردنەوهی جیهان و پرکردنی له پیرۆزیهت، ئەوجا باوەری خۆمان پیشان دەدەین بە ئامادهکردنی دلەکانمان بۆ چرکه ساتی هاتنی و پڕوانەش نوێژ (نزا) بۆ هاتنی دەکەین.
زۆر مهحاله که مسیحی بیت بێ پيشاندان باوەر (عیبریکان ۱۱: ۶-۷؛ یعقوب ۲: ۲۶-۲۱؛ گەلا تیا ۳: ۶-۹؛ یەکەم یوحه ننا ۵: ۱۰؛ ئەفەسۆس ۲: ۸).

19.12 Should a Christian pray every day?

Yes. God wants us to pray to Him regularly. Jesus gave a parable to teach that men 'ought always to pray and not to lose heart'. Christians who do not pray soon lose contact with God. The Lord Jesus sometimes spent whole nights in prayer. Prayer should be a very important part of our lives too.

Jesus Christ is our High Priest in the presence of God, and we pray to God through Christ (Luke 18:1; Matthew 6:5-13; Luke 6:12; James 5:16-18; Romans 12:12; Acts 2:42; Revelation 5:8).

19.12 پیوسته مسیحی همو روژیک نوژ بکات؟
به‌آی. خودا له‌ئیمه‌ی ده‌وینت نوژری بو بکمین به‌شیوازیک ری‌کو پیک و ری‌کخراوی. عیسا بو گنیر اوینه ته‌وه که فیرمان ده‌کات مرؤف ده‌بیت هم‌میشه

نوژ بکات و دلی له‌دهست نه‌دات. نه‌و مسیحه‌ی که زوو زوو نوژ ناکات په‌یوه‌ندی له‌گه‌ل خودا ده‌جری. عیسا‌ی سه‌روه‌ر هه‌ندیک جار هم‌مو شه‌وه‌که‌ی به‌نوژ تییه‌ر ده‌کرد. نوژ ده‌بیت زور به‌شیک‌ی گرنگی ژیانمان بیت. عیسا‌ی سه‌روه‌ر قه‌شه‌ی بالای ئیمه‌یه‌ له‌ پیشی [حزوری] خودا، نوژ بو خودا ده‌که‌ یین به‌ناوی عیسا‌وه (لوقا ۱۸: ۱؛ مه‌تا ۶: ۵-۱۳؛

لوقا ۱۲: ۶؛ یاقوب ۵: ۱۶-۱۸؛ روما ۱۲: ۱۲؛ کردار ۲: ۴۲؛
ناشکرکردنی عیسا‌ی مسیح ۵: ۸).

19.13 Should a Christian fight against evil men?

No, never. The Lord Jesus was surrounded by evil men, who in the end murdered him, but he did not harm any of them. We likewise must never harm anybody not even in self-defence. This means that a follower of the Lord Jesus cannot join, or be a member of, the armed forces or the police force (Luke 9:54-56; Matthew 26:51-52; 10:16; 5:38-48; Romans 12:18-21; 2 Timothy 2:24).

19.13 ئایا ده‌بیت مسیحی شه‌ر دژی مروقی خراپه‌کار بکات؟
نه‌ خیر. هه‌رگیز. عیسا‌ی سه‌روه‌ر

ده‌وره‌درا‌بوو له‌لایه‌ن خراپه‌کارانه‌وه،
کله‌ کو‌تایشدا کوشتیان، به‌لام هیچ یه‌ک له‌وانی نازار نه‌دا. ئیمه‌ ده‌بیت هه‌روه‌ک نه‌م شیوازه هه‌رگیز نازاری که‌س نه‌دین ته‌نانه‌ت له‌ پاراستنی -خوشماندا. نه‌مه‌ش ئه‌وه ده‌گه‌یه‌نیت که شوینکه‌وتوانی عیسا‌ی سه‌روه‌ر ناتوانن به‌شدارین یان بوون به‌نه‌دام له‌ هییزی چه‌کداری یان هییزی پولیس (لوقا ۹: ۵۴-۵۶؛ مه‌تا ۲۶: ۵۱-۵۲؛ ۱۰: ۱۶؛ ۵: ۳۸-۴۸؛ روما ۱۲: ۲۱-۱۸؛ دووم تیموتاوس ۲: ۲۴).

19.14 What should be a Christian's attitude towards the laws of the country in which he lives?

So long as they do not go against the Law of God, a Christian should always obey and respect national laws. A Christian should be a good, law-abiding citizen. Nevertheless, if a government ever passes a law that goes against God's laws (for example, if we are ordered to worship idols or to join the army) then we must 'obey God rather than men' (Acts 5:29; Titus 3: 1; Romans 13:1-7; Luke 20:25).

19.14

دهبیت هه لویستی مسیحی چون بهرامبهر به یاسای ئهو و لاته ی که تیتیدا دهژی؟
تا ئهو کاته ی که ئهوان دهست نهدنه
دژایهتی ریسای خودا، مسیحی دهبیت ههمیشه گویرایهئ و ریزی یاسای نیودهولتهتی بگریت. مسیحی دهبیت باش بیت، له گه ئ یاسای هاو نیشتمانی به بهردهوامی. لهگهئ ئهوشدا، ئهگهر دهسهلات هسکات یاسای تپهراند به دژایهتی یاساکانی خودا (بۆ نمونه، ئهگهر فرمانمان پی کرا به پهرهستی بت یان بهشداری سهربازی) ئینجا دهبیت "گویرایهئی خودا بکهین له بری مرؤف" (کردار ۵: ۲۹؛ تیتوس ۳: ۱؛ رۆما ۱۳: ۱-۷؛ لوقا ۲۰: ۲۵).

19.15 Should a Christian take an active part in politics in order to help improve his country?

No. The Lord Jesus made no attempt to help rule his country. He resisted attempts to make him a ruler, and refused any position of power over others. The Lord knew that his kingdom was 'not of this world', and that his first duty was to preach the Gospel. A Christian should carefully avoid becoming mixed up with the affairs of the world. Sometimes governments may do things that Christians cannot support — for example, going to war or promoting gambling. As far as possible, a Christian should keep himself out of public affairs, and devote his energy to preaching the Gospel and doing good to those in need; this was the example given by the Lord Jesus (John 6:15; Luke 12:14; John 18:36; 2 Timothy 2:4).

19.15

ئایا دهبیت مسیحی به شداری چالاکی سیاسی بکات بۆ هاریکاری باشترکردنی وولات؟
نهخیر. عیسا سهروهه هیچ ههولئ بۆ یارمهتی یاسای وولات نهداوه. ئهو بهر ههلهستی کرد له ههولدان بۆ کردنی به یاسادانهر و فرمانهروا، پهسهندی نهکرد (رهدیگرده) که هه ر پله و پیگهیهکهی دهسهلاتداری ههبیت که زالو بهدهسهلات بیت بهسه ر ئهوانی ترموه. سهروهه مان دهیزانی ئسانشینکهی "لهجیهان نهبوه" و ه یهکه م ئه رکی بۆ موژدهدانی ئنجیل بووه. مسیحی دهبیت به ئاگاو رهچاوی تیکه ئ بوون به کاروباری جیهان بکات. ههندیک جار دهسهلات لهوانهیه ههندیک شت بکات که مسیحی ناتوانیت پشگیری بکات بۆ نمونه، رۆشتن بۆ جهنگ یان بو گهرم کردن و بهرزراگرتنی قوماری خویان. تا چهنده دهگونجیت دهبیت مسیحی خوی به دوور گری له کاروباری گشتی، و بهخشینی ووزهی خوی بۆ موژدهدانی ئنجیل وهگهر خات و کاری چاک ئهجام دا له گه ئ ئهوانهی که له پیویستین؛ ئههه نه و نمونانهبوون که لایهن عیساوه دراوه (یوحنا ۶: ۱۵؛ لوقا ۱۲: ۱۴؛ یوحنا ۱۸: ۳۶؛ دووه تیموتاوس ۲: ۴).

19.16 Should a Christian help other to gain political positions by voting in elections?

No. Voting shows an interest in politics, and a Christian should not take a part in politics. A Christian should accept whatever rulers God allows to be appointed, and pray that God will help them rule wisely (Daniel 4:25; 1 Timothy 2:1-2).

19.16

ئايا دهبيت مسيحي يارمعتي ئهوانى تر بدات بو قازانجى پيگهئى سياسى به دهنگان له هه لئزاردن ؟ نهختر . دهنگان گرنكى داني ئيمه بو سياسهت نيشان دهات ، مسيحي دهبيت بهشيك نه بيت له سياسهت . مسيحي دهبيت ريز له هه سه ركرديهك بگريت كه خودا ربي پيداووه ديارى كردووه ، داوا له خودا بكهين كه يارمعتيان بدا له داوهرى بكهن لئزانانه (دانيال 4 : 25 ؛ يه كه م تيموتاوس 2 : 2-1).

19.17 Are there any forms of employment that a Christian should avoid?

Yes. A Christian should avoid any employment where he may have to use force against another man (such as the army or the police). He should avoid any position in which he has to swear an oath of obedience: no Christian should swear loyalty to any other man, since his loyalty is to Christ. The Christian should also avoid unchristian situations, for example working in a gambling establishment, or in an arms factory, or in a place where strong drink is sold or in a shop that sells books which encourage sinful behaviour (1 Timothy 5:22; 1 Thessalonians 5:22).

19.17 ئايا هيج شتوازيك له دامهزراندن ههيه كه مسيحي دهبيت خوى لئ به دوور بگريت ؟

بهلى . مسيحي دهبيت خوى به دوور بگريئ له دامه زراندنيك كه هيز بهكار بينئ دژى ئهوانى تر (وهك سهربازى يان ئاسايش و پوليس). دهبيت خوى به دوور بگريئ له هه پيگهئيهك كه سوئندى ملكهچى بو بخوات : هيج مسيحيهك نيه كه سوئندى دلسوزى و (وهفا) بو هه ر مرقوئيكى تر بخوات له و كاتهيوه كه دلسوزى بو سهروهرمانه. ههروهها مسيحي پيوسته خودوور بگريئ له باروو دۆخى نا مسيحيهت، بو نمونه كار كردن له دامهزراره قوومار ، يان له گارگهئى سهربازى ، يان هه شوئنيك كه خواردنهوى بههيز (مهئى) تئيدا بفروشيت يان له بازاريكدا كه پهرتووك بفروشى كه هانى خوور موشتى گوناهاكارانه بدات (يهكه م تيموتاوس 5 : 22 ؛ يهكه م سالتونيكى 5 : 22).

19.18 Is a Christian free to marry anyone they wish?

No. Marriage is a solemn, life-long commitment. The ideal of marriage is used in the Bible as a type or pattern of the relationship which exists between the Lord Jesus Christ and his followers. The woman was made to be a helping companion for man. It is clearly vital that they both share the same beliefs and values, especially about the Bible and Christian faith, or they cannot help each other (Genesis 2:21-25, Ephesians 5:22-31, 2 Corinthians 6:14-15).

19.18 ئایا مسیحی ئازاده له مارهکردنی هه رکهسیک که

ئارمزووی لی بیت؟

نهخیر. ماره برین پهیوستهیهکی رهوای و (رسمی)تهوای-ژیانه وینهی نمونهی بهرز له هاوژینیداری هاتوو له ئنجیلدا وهک شتوایزیک یان درووشمیک له پهیوهندی ههبوون له نیوان سهروهه مان عیسا و شوینکهوتوانی. ژن بو ئهوه درووست کراوه که ببیت به یارمهتیده ری هاوهلی پیاو. ئهوه روونه که گرنهگی بنگهیه که ههردوو ههمان باوهر و نرخیان ههبیت، بهتاییهت لهبارهی ئینجیل و باوهر (ایمان)ی مسیحی، یان ناتووانن یارمهتی بهکتر بدهن (پهیدابوون: ۲: ۲۵-۲۱، ئهفسسوس: ۵: ۲۲-۳۱، دووم کورنسسوس: ۶: ۱۴-۱۵).

19.19 Can Christians divorce their husband or wife?

No. Ideally, marriage should be a lifelong commitment or until the coming of the Lord Jesus. The Bible is quite specific that divorce breaks the ideal set by God for a believer in the Lord Jesus (Malachi 2:14-16, Matthew 19:6).

19.19

ئایا مسیحی دهتوانیت له خیزانی یان

میردی جیاپهتهوه؟

نهخیر. ئامانجی ژیان، هاوسهگریری دهبیت ببیت به پهیوستی دریزی ژیان

یان تاوهکو هاتنی عیسا ی سهروهه. ئینجیل تارادهیک واتای داوه به لیکجیاپهتهوه شکاندنی ئامانجی ژیان کهله لایهن خوداوه دانراوه بو باوهر داران له ناوعیسادا (مهلاخی: ۲: ۱۴-۱۶، مهتا: ۱۹: ۶).

19.20 What about sex before marriage?

The Bible calls this immorality, and warns the disciples of the Lord Jesus that they are not to practise immorality. This rules out both sex before marriage or having sex with someone other than our husband or wife (1 Corinthians 6:9-10,18; Galatians 5:16-19).

19.20 چی دهربارهی تیکهلی جهستهی پیش هاوسهگریری؟

ئینجیل بهگهندهلی تیکهلبوون جهستهی (فسادی جنسی) ناوی دهبات، وه

ههروهها هاوهلانی عیسا (حه واریهکان)

لی ناگادار کراوتهوه له لایهن عیسا وه که گهندهلی تیکهلی بوون

تاقینهکهنهوه (نهیکهنهکردار). دهرهوهی یاساییه تیکهلی جهستهی بو

ههردوولا پیش هاوسهگریری یان ئههجام دانی کاری تیکهلی جهستهی

له گهل کهسیک جگه له خیزانی یان میردی خوومان (پهکهمی

کورنسسوس: ۶: ۱۰-۹، ۱۸؛ گهلانیان: ۵: ۱۶-۱۹).

19.21 Should a man marry more than one wife?

No. The Old Testament practice of polygamy was disallowed by Jesus Christ in his teaching. He taught that from the beginning God intended one man to marry one wife who together become one flesh (Matthew 19:1-9).

19.21 نا یا پئوسته پیاو زیاتر له ژنیک بهینیت؟
نهخیر. له پیمانی کوندا کرداری فره ژنی پهسند نهکراو (قبوول نهکراو)
بووه له لایه ن عیسای سهرور له فیرکردندا. هه ر له سهرهتاوه وا
بیری کردهوه که خودا مهبستی یهک پیاو بو مارکردنی یهک ژنه که
پیکموه دهبن به یهک جهسته (مهتا ۹: ۱-۹).

19.22 What should a man do if he already has more than one wife when he is baptised?

He should remain as he is. He should not put away any wife nor seek to marry another. He must treat his wives and family with fairness, without favouritism, and provide as well as he is able for all his family (1 Corinthians 7:11,17; 1 Timothy 5:7-8).

19.22 دهینت پیاو چیبکات نهگهر پیشتر زیاتر له ژنیکى ههبوو.
کاتی بانو (غووسل) بکات؟
دهینت ههروهک خوی بهینیتموه. نابیت هیچ یهکی له ژنهکانی وه لا بنی
فه راموش بکا وه نابیت بهدوای (بهتهمای) ژن هینانی ترموه بیت
پئویسته ره فتاری لهگهل مال و خیزانی دادپهرومرانه بیت، بهبی
جیاکردنوهی یان (دلخوازکاری)، توانای خوی بو ههموو خیزانهکانی
پیشکەش بکا (یهکه م کورنسوس ۷: ۱۷-۱۱؛ یهکم تیموتاوس ۵: ۸-۷).

19.23 Should Christian parents require a dowry before giving their daughter in marriage?

No. Dowries were not considered a part of marriage arrangements in the church in the days of the Apostles. Rather, the parents were required to make provision for their children (2 Corinthians 12:14). The requirement of Christian marriage is for the man to leave his father and mother, and be joined to his wife, and the two shall become one flesh (Matthew 19:5). Christians should be more concerned with providing their children with benefits which will lead to eternal life rather than making gain for the present life. This comes from covetousness and greed.

19.23 نایا ده بئیت دایک و باوکی مهسیحی داوای شیروای بکهن پیش بهشوو دانی کچهکهمیان؟
نهخیر. شیروای ږمچاوو نهکراوه که بهشیک بئیت له نامادهکاری مارهبرین له کلبسادا همر له ږوژگاری نیردر او انیشدا. لهبری نهوه، دایک و باووک داواکراوه که پیوویستی مندا لهکانیان پیک بهینن (۲ کورنوس ۱۴: ۱۲) داواکاری و مهرجی هاوسرگیری له مهسیحیت نهوه که پیاو بهجی بئلیت و بهشدار ی بئیت لهگهل خیزانی، نهو دوانهش پیوویسته بین بهیک جهسته (متا ۱۹: ۵). مهسیحی پیوویسته زور گرنگی بدهن به پیوویستی ږولهکانیان لهگهل سوودی ږینمنونی کردنیان بو ژبانی همیشی، له بر ی بردنهوهی ژبانی نیستا که نههش له نوزانی و چاوو ږرسنییوه دیت).

19.24 Should a Christian take part in rites of circumcision?

No. These traditional rites are of Pagan origin and have no basis in the teaching of scripture (The Old Testament taught Israel to circumcise their male children, but not with any special rituals). Christ has delivered us from the dominion of darkness (Colossians 1:13). However, in the sight of God it does not matter whether a male child is circumcised or not. If you wish your male child to be circumcised, a medical specialist should carry this out, if possible in a hospital.

19.24 نایا مهسیحی ده بئیت به شدار ی بئیت له بونه (ږیورهمی) خهتنه کردن؟
نهخیر. نهه بونه فسر ههنگیو (تقلیدیه) له بیباوږی راستهقینهوه سه ږچاومهگرتیو هیچ بنهمایهکی له پهرتووکی ږیروزدا نیه (له پهمانی کوندا نیسرا ئیلیهکان و ایان بیردهکردهوه که مندا له نیرینهکانیان خهتنه بکهن، بهلام نهک له ههموو بونه یهکی تاییهندا) سهرومرمان بهنیمه گهیشت (ږزگار یکر دین) له دهسه لاتی تاریکیدا (کولوسی ۱: ۱۳). همر چو نیک بئیت. له دیدهنی خوداوه گرنگ نیه که کوریک خهتنهکراو بئیت یان نه نهگهر نهتهوی کورهکمت خهتنه بکرتیت. ده بئیت بزیشکی تاییهت نهه کاره نهجام بدا نهگهر گونجا له نهخوشخانه بئیت.

<p style="text-align: center;">19.25 Should Christian parents allow their daughter's to be circumcised?</p> <p>No. This is a very evil practice of pagan origin and has no basis in the teaching of scripture. This practice may endanger the health of the young woman and it denies her the God-given pleasure permissible in a healthy marriage (1 Corinthians 7:3).</p>	<p>19.25 نایا ده بیټ دایک و باوکی مسیحی ختمنه کردنی کچه کانیان قبول بکن؟</p> <p>نه خیر. نهمه کرداریکی زور شهیتانانیه له نمرانی و بت پهرستی راستیویه وه هیچ بنهمایه کی نیه له وانه و فیترکاری له په رتوکی پیروژنهم کرداره لهوانیه متریسی هه بیټ بو تهنروستی ژنه گهنجهکان و بی بهشیان دهکا له و خوشیه کی کهخودا پیی داون و به رهوای کردووه له هاوژینداری تهنرووست (اکورنسوس ۷:۳).</p>
<p style="text-align: center;">20 -Fellowship</p>	
<p>20.1 What do you understand by fellowship?</p> <p>Fellowship means sharing, partaking and having in common. Christadelphians have a common understanding of Bible teaching and desire to live a new life. Christadelphians try to put faith into practice by meeting together in congregations called ecclesias. The breaking of bread service is at the centre of our fellowship, but there are other important parts of the life of an ecclesia. These include preaching the Gospel, meetings for Bible study and organising Sunday schools and youth groups to teach children about the Bible. Christadelphians try to look after each other, helping them to follow the Lord Jesus in their everyday life (Acts 2:41-42, 1 John 1:3,6-7; 1 Corinthians 1:9, 10:16-17, Philippians 2:1-3,10-11; 2 Corinthians 6:14, Hebrews 10:24-25; 13:16, 1 Peter 5:1-4).</p>	<p>20.1 چی تیگهیشتوویت له هاوریتمی و هاوریازی؟</p> <p>هاوریتمی و اتا له گهل یه کببون ، هاوبهشی و کوم بوون له گهل یه ک. کریستو دلفیانهکان تیگهیشتنی هاوبهشیان ههیه له فیربوونی ئینجیل وه نارزوو بو ژیان کردنی ژیانکی نوئ دهکن . کریستو دلفیانیهکان ههولی بو به کرداری کردن باوهریان دهن له رنی دیدنی یه کتر له گهل کومالی نویژخوینان که پیی دهوتری کلنسا یاد و بونهی له تکرندی نان ده بیټه ناوهندی بو هاوریتمی نیمه ، به لام هندی بهشی تری گرنگ ههیه له ژیانی کلنسا دا . له گهل موژدهدانی ئینجیل ، دیدنی و کوبونهوه بو فیربوونی ئینجیل ، ههروه ها ریخستن فیترگه له یه کشم وه ههروه ها دهسته و کومالی گهنجان بو فیترکردنی مندالان دهر باره ی ئینجیل . کریستو دلفیانیهکان ههولی دهن که ناگیان له یه کتر بیټ ، یارمهتیدانیان بو شوینکه موتنی سهروه رمان عیسا له هه موو روژیک له ژیاناندا (کردار ۲: ۴۱-۴۲؛ ایوحنا ۱: ۳، ۶-۷؛ اکورنسوس ۱: ۹ ، ۱۰: ۱۶-۱۷؛ فیلیپی ۲: ۱-۳ ، ۱۱-۱۰؛ اکورنسوس ۶: ۱۴ ، عیبریهکان ۱۰: ۲۴-۲۵؛ ۱۳: ۱۶ ، اپتروس ۵: ۱-۴).</p>

21 - Understanding Christian terms

21.1 What are the meanings of the following Christian terms?

Lord Jesus Christ

'Lord': the one appointed by God to have all authority in heaven and on earth. He is head over all, with special reference to the church (Matthew 28:18; Ephesians 1:20-22).

'Jesus': the only begotten Son of God appointed by His Father to be the Saviour of mankind (Matthew 1:21; Acts 4:12).

'Christ': means 'anointed', the one appointed by God to be our High Priest for ever (Hebrews 7:26-28) and our King (Luke 1:32-33; Revelation 17:14).

The kingdom of heaven

The same as the kingdom of God (compare Matthew 13:31 and Mark 4:30).

Justified by faith

We stand condemned before God because of sin. But God counts us as righteous if we believe in Jesus Christ and accept his saving power (Romans 4:4-5; 5:1-2).

Saved by God's grace

We cannot earn salvation through our own efforts. So, God has made His own provision for our salvation as a free gift. Grace means 'undeserved favour'. This does not mean that we can continue to willingly sin — we have to work out our own salvation with fear and trembling — yet knowing that God "works in us to will and to work for his good pleasure" (Ephesians 2:1-10; Romans 6:1; Philippians 2:12,13).

Redeemed by the blood of Jesus

A slave had to buy his freedom before he could become a 'free man'. We need to be bought out of our bondage to sin. Only when Jesus died, and his blood was spilt could our sins be removed. So, Jesus paid the price of our freedom to become children of God (Galatians 3:13; 1 Peter 1:18). Sanctified in Christ Jesus

To be sanctified is to be set apart for the service of God. We are in Christ Jesus by baptism into God's family and call upon the name of the Lord in our dependence upon him

تتگهپشتن له دهستهواژه ی مەسیحی بوون

١.٢١ شونیکهوتنی ههه و مەرجی مەسیحیت چی واتایهکی ههیه ؟
گهوره و سهروه مان عیسا "گهوره مان": به کیکه که له لایهن خوداوه ناراسته کراوه که دهسه لاتی هه بیت له ناسمان و له سه زهوی .
ئهو سهردارو سه روهه به سه هه موو دا ،
له گهه چهنه ناماز مهیهکی تابهت بو کلیسا (مهتا ٢٨ : ١٨ ؛ ئهف سهسوس : ٢٢-٢٠). عیسا : تاکه کوری له دایک بووه له خوداوه ناراسته کراوه له لایهن باوکوه بو رزگاری دهری مروقهکان (مهتا : ٢١ ؛ کردار : ١٢).

"مەسیح" به واتای "دهستنیشانکراو" دیت که له لایهن خوداوه نامازهی پی کراوه که ببته کاهینی هه به بالای ئیمه بو هه مهیشه)
عبیرانهکان ٧ : ٢٦-٢٨) وه پادشامانییش (لوقا ١ : ٣٣-٣٢ ؛
ناشکر کردنی عیسا مەسیح ١٧ : ١٤).

شانشین ناسمان هه مان شانشین خودایه (بهراورد بکه له مهتا ١٣ : ٣١ و مرقوس ٤ : ٣٠). خوراستکردنهوه به باور ، ئیمه سزا دراوین له لایهن خوداوه به هوی تاوان به لام خودا ئیمه به چاکهکار دهژ میریت نهگه ئیمه باور به عیسا سهروه بکهین وه هیزه رزگاریدهکهی په سهند بکهین (روما ٤ : ٥ ؛ ١ : ٢-١).

رزگار کراوین به هوی بهزه خوداوه ،

ناوانین رزگاری خومان بکرینهوه له ریگه ههولی خومانهوه .
کهواته . خودا ریگه رزگاری پیشکه ش کردوین وهکو دیاریهکی بی بهرام به بهزه واتا " نازو نیعمهتی ناشایان " نه مهش ئهوه ناگهیه نیت که که ئیمه بتوانین به دهوامی بدهین به گونا به زانا بوون به [عمدی]-
ده بیت ئیمه بو رزگاری خومان کاری بو بکهین به ترس و له زهوه -
هیشتا نهوهش بزانی که" خودا کار له ئیمه دهکات بو ئهوهی بمانهویت کار بکهین بو ره زامندی ئهوه " (ئهف سهسوس ١٠-١ : ٢ ؛ روما ٦ : ١ ؛
فیلیپی ٢ : ١٣-١٢).

نالوو گوری یان کرینی به خوینی عیسا

کۆیله ده بیت نازادی خوی بکرینهوه پیش ئهوهی ببته "مروقیکی نازاد" پیوستمان به کرینوه ههیه له و کۆت (زنجیر و دهستبهس) ی تاوانه .
تهنها ئهوه کاتهیه که عیسا مرد ، وه خوینی رزا ده توانیت که هه موو تاوانهکانمان بسرینهوه . کهواته . عیسا نرخی نازادی بو کرینوه بو ئهوهی ببین به رۆلهی خودا (گه لاتیا ٣ : ١٣ ؛ اپه ترۆس ١ : ١٨).
پیروز کردن له عیسا سهروه

بو پیروز بوون ده بیت خو یهکلا بکرینهوه بو خزمهتی خودا . ئیمه له ناو عیسا سهروه داین به بانوو کردن (غوسل) له ناو خیزانی خودا و ئیمه بانگ هاوار دهکینه ناوی سهروه مان له پشت پیبه ستماندا که بهنده له سه ره ئهوه (اکورنسوس ١ : ٢).

پیروز کراو (ساینت) تیبینی [به کهسی دهوتری ساینت له ناو

کریستو دلفیانهکان که کهسیکی زور باشه و خوی تهرخان کردوه بهتواوهتی بو خودا هه موو کارو خزمهتیک دهکا له پیناو خودا دهشی به زاناو پیوچک انبیری]

ساینت له رووناکی ئهوه ئهوانه ناگرینهوه که ناماز میان پیکراوه به

(1 Corinthians 1:2).

Saints in light

This does not refer to those who are appointed 'saints' after death by any orthodox church.

Saints in light are all those who have been enlightened by the light of the knowledge of Jesus Christ. They renounce their part in the world and dedicate their lives to the kingdom of God (Colossians 1:9-14).

The works (desires) of the flesh

Sexual immorality, impurity, sensuality, idolatry, sorcery, enmity, strife, jealousy, fits of anger, rivalries, dissensions, divisions, envy, drunkenness, orgies and things like these.

Those who behave like this will not inherit the kingdom of God (Galatians 5:19-21; Colossians 3:5-6).

The fruit of the spirit

Love, joy, peace, patience, goodness, faithfulness, gentleness, self control (Galatians 5:22-24; Colossians 3:12-17).

Righteousness of God through faith

We have no righteousness of our own before God (Romans 6:23). God counts us as righteous when we stand in the salvation provided by him through faith in Jesus Christ (Romans 6:21-22).

پیاوو چاک "ساینټ" له دوای مردنیان له لایین هر کلیسایه کی نارټوډوکسی .

زانا و پیاوو چاکی (ساینټی) پرووناکی ئهوانه که پرووناک کراونهټهوه به پرووناکی له زانستی عیسای سهرور. ئهوان دهست بهردهدهن (له خوی قهدهغه دهکهن) له بهشی دنیا، ژیانې خویان پهکلای دهکهټهوه بو شانشینې خودا(کولوسی ۱: ۹-۱۴).

کارکردن (نهخوشی) له جهسته، گندهلی له ټیکهټیوونی جهستهی، ناپاکی، نارزوو بازی، بت پهرهستی، جادوو بازی، دووژمنایهتی، دوو بهرکی، غیرهکردن. پیربوون لهټووړه، دژایهتی، نارازیوون، دابهشیوون. ئیره ی بردن، سهرخوش بوون و بیناگا بوون، پرووت بوونی به کومل، لهم جوړه شتانه. هه ر کهسی به م شیوازانه رهفتار بکات نابیټه میرانگر له شانشینې خودا(گه لاتیا ۵: ۱۹-۲۱؛ کولوسی ۳: ۵-۶).

بهرهمی روح (جهسته ی پاک) خوشهویستی، شادی، ناشتی. نارامگرتن،

چاکهکاری. باوهردارټی، نهرم و نیانی، جلهوگرتن (خو گرتن) ... (گه لاتیا ۵-۲۴-۲۲؛ کولوسی ۳: ۱۷-۱۲).

دادپه مریټی خودا له ریگه ی باومردا

نیمه خاوهنی هیچ دادپه مریټیهک نین پینش خودا(روما ۶: ۲۳) خودا نیمه وهک دروست کار و چاکهکار (مافدار) دهرمیریت کاتی راومستاو بهردهوام لهو ریگه رزگاریه ی پیمان دراوه له لایین خویهوه ئهوش له ریگه ی باومردوون به عیسای سهرور (روما ۶: ۲۲-۲۱).

